

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโลกเขว่นพัฒนา หมู่ที่ 8
ตำบล พันดุง อำเภอ ขามทะเลสอ
จังหวัด นครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ชุมพล ศิวินวล : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านโลกเขว่นพัฒนา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. อาทิตย์ ศรีแก้ว , 113 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านโลกเขว่นพัฒนา ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

จากการที่รัฐบาลได้มีนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ได้ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจของครอบครัวในหมู่บ้านมีดังนี้ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโลกเขว่นพัฒนามีจำนวน 60 ราย สมาชิกที่กู้ยืมเงินจากกองทุนไปดำเนินการประกอบอาชีพจำนวน 45 ราย ดังต่อไปนี้ อาชีพ การผลิตทางการเกษตรจำนวน 28 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 62.22 อาชีพ เลี้ยงสัตว์จำนวน 14 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 31.11 อาชีพ ค้าขายจำนวน 3 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.67

ผลกระทบต่อด้านสังคมของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เพราะเป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย มีความสามัคคีในหมู่บ้านพอสมควร และการเข้าร่วมประชุมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกเดือน เพื่อชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ของทางราชการ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร. อาทิตย์ ศรีแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ปรีชา นาห้วนิน อาจารย์ร่วมปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ดร. พัฒนา กิตติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนัก วิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- ขอขอบพระคุณ พัฒนาชุมชนอำเภอขามทะเลสอ ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- ขอขอบพระคุณ นาย อำพร แผลงสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้าน นาย วิษณุ เจือจิน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้านหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนาทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลที่มีส่วนช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี
- คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุน

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นาย ชุมพล ผิวนวล

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์ ดร. อาทิตย์ ศรีแก้ว)

กรรมการสอบ

.....

(อาจารย์ พีระพงษ์ อุฑารสกุล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

.....

(รศ.ดร.กมลวรรณพร... ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน กันยายน พ.ศ. 2545.

25 ต.ค. 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
หน้าอำนวยการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	5
6. นิยามศัพท์เฉพาะคำ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	8
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	9
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	13
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	14
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	17
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	

	หน้า
และชุมชนเมือง.....	19
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล.....	21
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	22
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	24
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	38
1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ.....	38
2. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินบริบท	40
3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินปัจจัยนำเข้า.....	44
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินกระบวนการ.....	46
5. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผลผลิต.....	50
6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	57
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	57
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	70
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	73
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	74
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	75
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	77
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	77
2. วิธีดำเนินการ	77
3. ผลการดำเนินการ	78
4. อภิปรายผล	78

	หน้า
5. ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก ราชานามผู้ให้ข้อมูล	86
ภาคผนวก ข เอกสารที่เกี่ยวข้อง	88

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. แผนภาพ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน
ในรูปแบบของ“ชิพโมเดล”.....3

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดง ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินบริบท.....	40
2. ตารางแสดง ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินปัจจัยนำเข้า	44
3. ตารางแสดง ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินกระบวนการ.....	46
4. ตารางแสดง ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผลผลิต	50
5. ตารางแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัด ตามรูปแบบการประเมิน	55
6. ตารางแสดง คำนิยามของ SMEs	59
7. ตารางแสดง จำนวนร้อยละของประชากร.....	67
8. ตารางแสดง จำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ	68
9. ตารางแสดง จำนวนร้อยละของครอบครัวที่มีที่ทำกินเป็นของตัวเอง.....	68
10. ตารางแสดงจำนวนร้อยละของสัตว์เลี้ยงจำแนกตามชนิด.....	68
11. ตารางแสดง จำนวนร้อยละของพื้นที่ทำการเกษตร.....	69
12. ตารางแสดง จำนวนร้อยละของรายได้ต่อปี.....	69

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต จากความพร้อมของหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมกับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน และผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนามีระยะเวลาหนึ่งแล้ว และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) ฉบับนี้ เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของหมู่บ้าน และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครง

2.1 เพื่อศึกษา การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ในประเด็นต่อไปนี้

2.1.1 หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง รายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

2.1.2 หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้ง สังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้าน เศรษฐกิจและ

สังคม

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวก และปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุเป้า หมายตาม ข้อ 2.1

2.3 เพื่อศึกษากระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อ การเรียน

รู้ และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับ ประเทศ

2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านโคก แขวง

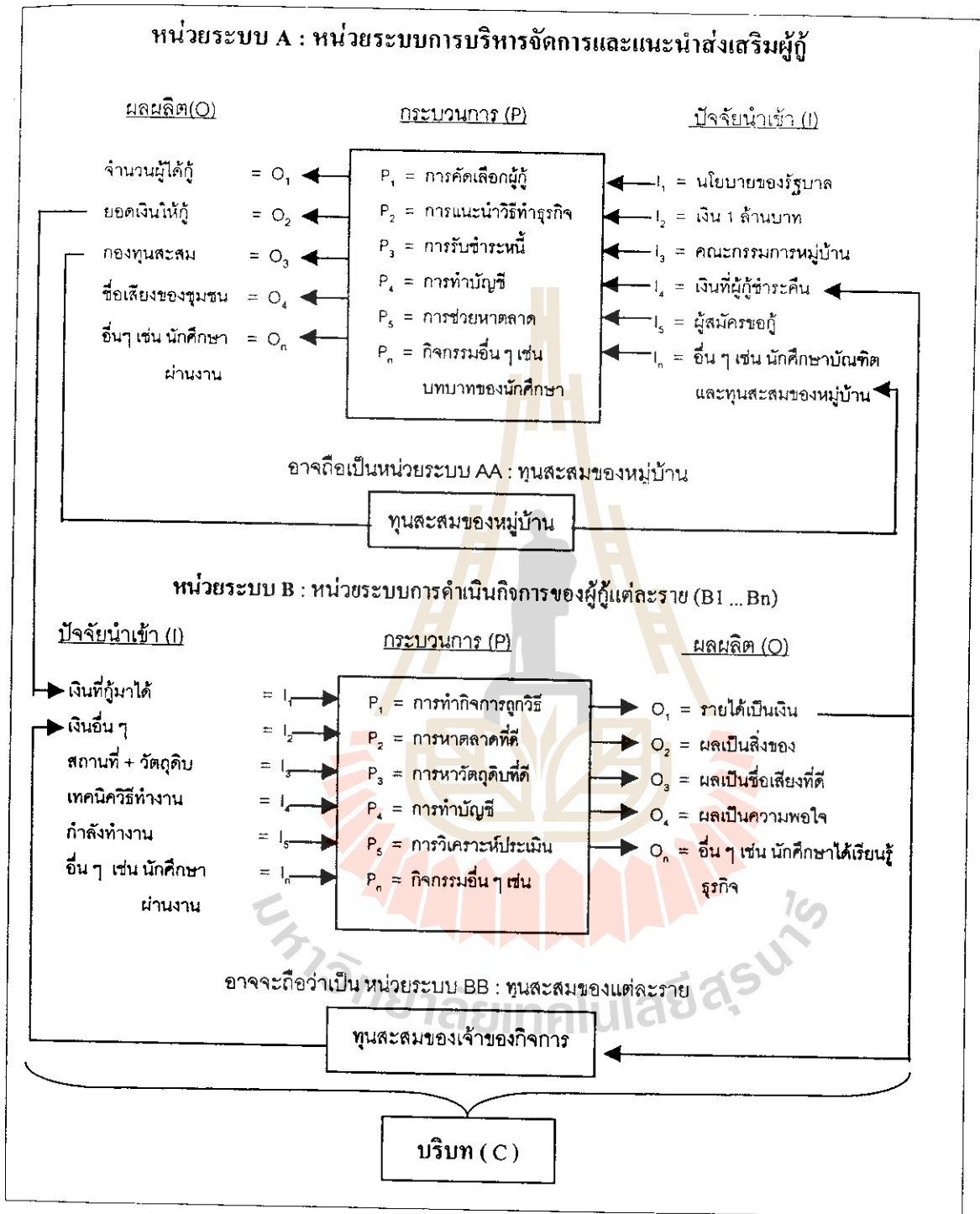
พัฒนา และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง แห่งชาติ

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ดันแบบความคิดเชิงระบบ ตามรูปแบบการประเมินของ สตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่ เรียกว่า ชิพพ์โมเดล (CIPP Model) ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C	ข้อมูลจาก	Context	คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ข้อมูลจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้า
P	ข้อมูลจาก	process	คือ กระบวนการ
P	ข้อมูลจาก	Product	คือ ผลผลิต

เมื่อมาชีพโฟมเดล มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมินี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกะบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่หมายรวมถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์ตามแนวทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์ ในโครงร่าง ที่เป็นชุดภาคผนวก หมายเลข 1

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

บ้านและชุมชนเมือง

2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3) มีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) ได้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ แนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

5) ผู้ทำสารนิพนธ์และผู้ศึกษา ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

6.นิยามศัพท์เฉพาะคำ

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง เงินกองทุนหมู่บ้านโลกแชนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยเงินจากการจัดสรร 1 ล้านบาท และเงินประเภทอื่นตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในบ้านโลกแชนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ที่สมัครและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโลกแชนพัฒนาและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 6 ข้อ 23(2)-(8)

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในบ้านโลกแชนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบฯ ข้อ 17 จำนวน 15 คน

ประธานกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกระหว่างกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วยกันให้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่

นาย วิษณุ เจือจีน บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 8 บ้านโคกแขวนพัฒนา ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จ.นครราชสีมา

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ออกโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โคกแขวนพัฒนา ที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความเห็นชอบ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีการประเมินและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 9 ด้าน ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
3. แบบการติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบการขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP Model)
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 เครือข่ายขององค์กรการเรียนรู้
 - 9.4 ประชาคม
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อ แก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน แต่ละชุมชนท้องถิ่นและสังคม โดยรวม

- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจ และหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย และแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า **“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”**

ข้อ 2 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ใน

ตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้ตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้

รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อ

คณะกรรมการ

(4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน

(5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

(6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน

(7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

(8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

(9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะกรรมการมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

(10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุน ให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

และของกองทุน

- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร

กองทุน

- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียม

ความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน

- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวข้องกับการ

ดำเนินงานกองทุน

- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการ

กองทุน

- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย

ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน

และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบการติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบการติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 กล่าวว่

- 1. จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
- 2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 ดังนี้

- (1) เป็นผู้ที่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

- (2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้าน การเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- (6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
- (7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- (8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- (9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

4. แบบคำการขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้าน ต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) สร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

- สร้างจิตสำนึกร่วมกันของชาวบ้าน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการ
- สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย กลไก แนวทาง การบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการดำเนินการ และบริหารงานจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมคิดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2) เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

จัดเวทีชาวบ้าน มีองค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน จำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ทั้งนี้หมายถึง มีจำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ชาวบ้านร่วมกันคัดเลือกคนดีและมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการกองทุนเพื่อบริหารกองทุน

- เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมา ไม่น้อยกว่า 2 ปี
- เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและซื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย

- ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
- ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
- ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
- ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

3) จัดทำระเบียบข้อบังคับ

เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุน และประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน(กตึกา) กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองตนเอง โดยมีแนวทางดังนี้

- ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด คือ

- 1) วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
 - 2) ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ยืมไม่เกินหนึ่งปี
- ประเด็นอื่น ๆ คณะกรรมการกองทุนโดยความเห็นชอบของสมาชิกเป็นผู้กำหนด

4) การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุน (กตีกา) และสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินตามกติกาวางไว้ เช่น

- การรับสมาชิก
- การระดมทุน
- การจัดทำบัญชี
- การจัดระบบตรวจสอบ
- การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบ
- อื่น ๆ

5) การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
- ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบข้อบังคับของกองทุน
- เปิดบัญชีกับธนาคาร

2) การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

3) รับผิดชอบเงิน

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อกองทุนได้รับแล้วให้ติดต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรรต่อไป

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโลกเขวนพัฒนา มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง
2. วัตถุประสงค์
3. แหล่งที่มาของกองทุน
4. คุณสมบัติของสมาชิก
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
6. การพ้นจากการเป็นสมาชิก
7. อัตราดอกเบี้ย
8. การจัดสรรกำไรสุทธิ

ข้อ 1. ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านโลกเขวนพัฒนา

เลขที่ 19 หมู่ที่ 8 ต. พันดุง อ.ขามทะเลสอ จ.นครราชสีมา 30280

ข้อ 2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เพื่อกอบกู้บ้านเมืองในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
- (2) เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัว
- (3) เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- (4) เพื่อนำวัสดุจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- (5) เพื่อนำดอกผลมาจัดทำเป็นกองทุนสวัสดิการ
- (6) เพื่อให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือกันในกลุ่ม

ข้อ 3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- (1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- (2) เงินกู้ยืม
- (3) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- (4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- (5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- (6) เงินค่าหุ้น
- (7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- (8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระ

ติดพันอื่นใด

ข้อ 4. คุณสมบัติของสมาชิก

- (1) เป็นผู้ที่มีพำนัก หรือ อาศัยอยู่ในบ้านโคกแขวนพัฒนา เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และมีตัวตนอยู่ในบ้านจริง
- (2) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- (3) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
- (4) มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
- (5) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรม
- (6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (7) มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นไม่เกิน 50 หุ้น

ข้อ 5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- (1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- (2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 9 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ปีละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- (3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

ข้อ 6 สมาชิกขาดหรือพ้นสมาชิกภาพ จากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย

- (2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สามัญมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- (6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในการสมัครเป็นสมาชิก
- (7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้
- (8) มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 9

ข้อ 7 อัตราดอกเบี้ย

- (1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 6 บาทต่อปี ยกเว้นเงินกู้ตาม 32(5) ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย
- (2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 2 บาทต่อปี
- (3) หากกู้แล้วเมื่อครบกำหนดไม่ชำระคืนคณะกรรมการจะปรับร้อยละ 0.50 บาทต่อวัน

ข้อ 8 การจัดสรรกำไรสุทธิ

- (1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 20
- (2) เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุนในอัตราร้อยละ 20
- (3) เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 20
- (4) เป็นทุนการศึกษาและอาหารกลางวันในอัตรา ร้อยละ 10
- (5) เป็นทุนเพื่อบำรุงศาสนาในอัตราร้อยละ 10
- (6) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์และกิจกรรมในหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 10
- (7) เป็นทุนเพื่อคนชรา ผู้ด้อยโอกาสในอัตราร้อยละ 10

6. การพิจารณาเงินกู้ยืมสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ยืมกับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. **ประวัติและอุปนิสัย** เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจทำมาหากิน อดทน ไม่เคยโกงเงินคนอื่น ไม่เสเพล ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางการเงิน มีความรู้และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ

2. **หลักประกัน** บุคคลที่จะค้ำประกันควรมีฐานะทางการเงินดีพอที่สามารถชำระหนี้แทนได้หรือต้องเป็นที่มีความรับผิดชอบ น่าเชื่อถือ หรือถ้าเป็นหลักทรัพย์สินค้ำประกันก็ต้องมีสภาพคล่องสูงคือสามารถขายได้ง่ายและรวดเร็ว และควรกำหนดว่าจะให้ผู้กู้ได้กี่เปอร์เซ็นต์ของราคาประเมินหลักทรัพย์ เพื่อให้มีส่วนต่างสำหรับดอกเบี้ยที่จะเกิดขึ้นหากต้องมีการบังคับเอาทรัพย์สินเป็นหลักประกันเพื่อชำระหนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่ว่ากว่าจะบังคับเอาเงินจากทรัพย์สินที่เป็นประกันภาระหนี้ก็เกินมูลค่าหลักประกันแล้ว

3. ความสามารถในการชำระหนี้

3.1 ความสามารถในการชำระหนี้พิจารณาจากรายได้ การกู้เงินไปลงทุนควรประมาณการรายได้/รายจ่าย แต่ละเดือนจะเหลือเท่าใด และพอเพียงที่จะชำระหนี้ได้ไหม หากไม่พอ ก็ต้องลดจำนวนเงินให้กู้ลง แต่ก็มีข้อพึงระวังคือ หากอนุมัติกู้ไปแล้วผู้ขอกู้ได้เงินไม่พอเพียงและต้องไปกู้นอกระบบมาใช้ หรือกู้เงินจากที่อื่นมาใช้ ก็อาจจะชำระหนี้กองทุนไม่ได้เช่นกัน กรณีเช่นนี้การปฏิเสธการให้กู้ก็อาจเป็นทางเลือกที่ดีกว่า

3.2 ภาวะตลาดสำหรับการค้าที่จะทำต้องพิจารณาว่าสินค้าหรือธุรกิจที่จะทำนั้นมีตลาดรองรับหรือไม่ คือสามารถขายได้ไหมและผู้ซื้อจะขายอย่างไรหรือราคาขายเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้วเป็นอย่างไร

3.3 มีปัญหาในการหาวัตถุดิบมาผลิตหรือไม่

3.4 ทำหน้าที่ตั้งของกิจการเป็นอย่างไร มีปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อม หรืออยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ หรือใกล้แหล่งสินค้าที่จะขาย หรือสะดวกต่อผู้ซื้อหรือไม่

4. เงินทุนของผู้ขอกู้

ผู้ขอกู้ควรมีเงินลงทุนของตนเองจำนวนหนึ่ง ที่เตรียมสะสมไว้สำหรับประกอบธุรกิจในสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดที่ต้องใช้ในธุรกิจ เพราะหากใช้เงินทุนของตนเองน้อยแต่ขอกู้มาก ผู้ขอกู้ต้องมีการผ่อนชำระหนี้สูง ทำให้เกิดหนี้มีปัญหาก็ได้ภายหลังจากนี้การที่ผู้ขอกู้ใช้เงินลงทุนของตนเองมากย่อมเป็นการแสดงความมั่นใจในธุรกิจของตนเองอย่างหนึ่ง และมีความตั้งใจจริงที่จะประกอบธุรกิจของตนให้ประสบความสำเร็จ

5. เหตุการณ์ที่ไม่อาจควบคุมได้

ความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ในปัจจุบันมีปัจจัยหลายอย่างที่ผู้ประกอบการไม่อาจควบคุมได้ เช่น ปัญหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีราคาสูงขึ้นเพราะขาดแคลน ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่ทำให้กำลังซื้อลดลง ปัญหาสินค้าล้นตลาดเพราะผู้ผลิตมากเกินไป ปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศที่มีผลกระทบต่อผลผลิตของเกษตรกร ในกรณีที่เห็นว่าอาจมีบางปัจจัยก่อให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจหรือการค้าของผู้ผู้ และอาจส่งผลต่อการชำระหนี้ก็ต้องพิจารณาว่าจะให้กู้หรือไม่

กรณีกองทุนหมู่บ้านโลกเขวนพัฒนา มีเกณฑ์สำหรับพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้

1. ประวัติและอุปนิสัยของผู้กู้
2. วงเงินกู้
3. วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินงาน
4. หลักประกัน (บุคคลค้ำประกัน หรือหลักทรัพย์)

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชีพชีโมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234] ดังนี้

1) **การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม** เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) **การประเมินปัจจัยเบื้องต้น** เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้ ประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

3) **การประเมินกระบวนการ** มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

ตอนที่วางไว้

- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

- 1) การจัดหาทรัพยากรประเมินกระบวนการเพิ่มเติมเวลา
- 2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- 3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง
- 4) การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นนิจ

4) การประเมินผลผลิต เพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพพีโมเดล ดังกล่าวมาแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักศึกษาให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

การศึกษาแบบใช้ชุมชนท้องถิ่น เป็นกรณีศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น หลักสูตรดังกล่าวจะเน้นภาคปฏิบัติจริง โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม แบบผสมผสาน ความรู้สากลที่เป็นทฤษฎีกับความรู้ท้องถิ่นที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม ดังนี้

1. ประเมินบริบท (Context Evaluation) มีกิจกรรมดังนี้

1.1 ผู้ทำสารนิพนธ์เก็บข้อมูลบริบทชุมชนจากแบบเก็บข้อมูลที่กำหนดให้ (แบบ บร 1) และนำมาเสนอให้ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชน ตรวจสอบเพื่อหาความถูกต้อง

1.2 จัดเวทีชาวบ้านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ค้นหาอดีตที่ภูมิใจ ปัจจุบันที่ภูมิใจ ความฝัน ความต้องการในอนาคต (กระบวนการ AIC หรือ FSC) และสรุปศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของชุมชน โดยใช้เวทีประชาชนจนได้แผนแม่บทชุมชนหมู่บ้าน

1.3 เก็บข้อมูลตามแบบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เป็นแบบเก็บข้อมูลที่กำหนดให้ (แบบ บร 2) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

1.4 ผู้ทำสารนิพนธ์นำข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนที่เก็บได้มาสรุปเก็บไว้เป็นข้อมูลการประเมินก่อนเริ่มโครงการ เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เก็บหลังจากได้ดำเนินการแล้ว

2. การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรทุนทางสังคม ที่มีอยู่แล้วว่าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) มีกิจกรรมดังนี้

เป็นการประเมินเพื่อบันทึกภาวะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานและค้นหาข้อบกพร่องของโครงการ เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป อีกทั้งมีข้อมูลเสนอแนะองค์กรหรือบุคคลที่ได้เงินกู้จากกองทุน ให้สามารถนำเงินกู้ดังกล่าวมาดำเนินงานพัฒนาอาชีพ กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการตั้งวงเสวนา เวทีชาวบ้าน เวทีประชาคม ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มและระหว่างหมู่บ้านตำบล ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งประชาชนและผู้ทำสารนิพนธ์

4. การประเมินผลที่เกิดขึ้น (Product Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการทำโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และผลกระทบมีอะไรบ้าง เป็นการประเมินคุณค่าของโครงการโดยรวม มีการประชุมสรุปบทเรียนโดยสมาชิกและกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อค้นหา จุดเด่น จุดด้อยในการบริหารจัดการกองทุน และการนำเงินจากกองทุนไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิก เขียนรายงานผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในลักษณะสารนิพนธ์

9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

1) ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปาริชาติ วัลย์เสถียร (2542 : 138-139) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม 2 ลักษณะ

คือ

1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล

2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม

(2) การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผน

สุพรรณิ ไชยอำพร (2531 : 113) กล่าวถึง ลักษณะการดำเนินงานและความสำเร็จขององค์กรชุมชน หมายถึงการดำเนินงานที่ต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) กล่าวคือ ควรจะเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยกรรมการและสมาชิกมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน สามารถแบ่งงานกันทำและแบ่งผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงไม่มีการผูกขาดหรือถูกบงการโดยกลุ่มอิทธิพลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

2) แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การพัฒนาสังคมที่ทำกันอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นเวลานาน ก่อให้เกิดบทเรียนที่สำคัญสำหรับนักพัฒนาว่า ความพยายามในการแก้ไขปัญหาและเปลี่ยนแปลงชุมชน โดยการหยิบยื่นความปรารถนาดี เมตตาจิต และทรัพยากรอื่นใดจากคนภายนอกชุมชนเพียงลำพังนั้น ไม่เคยประสบความสำเร็จที่ยั่งยืนถาวรได้เลย แต่ในทางตรงกันข้ามการพัฒนาในแนวดังกล่าวกลับไม่ได้ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับประโยชน์เท่าที่ควร แต่ทำให้ชุมชนที่ได้รับการพัฒนากลับต้องพึ่งพาคนและทรัพยากรภายนอกชุมชนมากขึ้น และบ่อยครั้งที่การพัฒนาก่อให้เกิดปัญหาสังคม คิดตามมานับประการ ทั้งที่มีการวางแผนในการให้ความช่วยเหลือตามโครงการต่าง ๆ เป็นอย่างดี เช่น ส่งผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างแท้จริงเข้าไปศึกษาปัญหา

ศึกษารวมชน และเสนอแนวคิดที่สอดคล้องโดยจัดสรรเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าจำนวนมหาศาล แต่ผลกลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

นักวิชาการด้านการพัฒนาจำนวนมากให้ความเห็นว่าการพัฒนาในแนวเก่าที่ทุ่มเทความช่วยเหลือทั้งด้านบุคลากร วิชาการ และทรัพยากรจากภายนอกเข้าไปเพียงฝ่ายเดียวนั้น ไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาได้ เพราะการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนจะบังเกิดผลเมื่อมีการเรียนรู้ร่วมกันจากการกระทำของทั้งนักพัฒนาและประชาชนที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ โดยมีประชาชนเป็นผู้กระทำ (Actor) ในการพัฒนามิใช่เป้าหมายหรือผู้ถูกกระทำในกระบวนการดังกล่าว การเรียนรู้ร่วมกันผ่านการดำเนินงานพัฒนาจะก่อให้เกิด “ปัญหา” และ “พลัง” ในการก้าวผ่านความยากลำบากในการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างมั่นคง ในการพัฒนายุคปัจจุบัน จึงได้มีการกล่าวถึงการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นกระแสหลักของการพัฒนาสังคมของทุกประเทศ

3. รูปแบบการมีส่วนร่วม

1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่าหรือมีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่า เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายลงมาว่าต้องการอะไร โดยที่รัฐไม่รู้ความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นการมีส่วนร่วมก็เพียงแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น

3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดปัญหา ความต้องการ การตัดสินใจในแนวทางการแก้ปัญหา และความเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย

4. ลำดับขั้นการมีส่วนร่วม

อกิน รพีพัฒน์ (2539 : 49) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาไว้ 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหาและจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา

ขั้นที่ 2 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา

ขั้นที่ 3 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหา และพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา

ขั้นที่ 5 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

bacher อ่อนคำ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

ขั้นที่ 2 ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นที่ 3 ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

5. เทคนิคการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

1) เทคนิคการประชุมแบบ A-I-C (Appreciation – Influence – Control) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ (Appreciation หรือ A หรือ I) คือ ขั้นตอนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการทำให้ทุกคนให้การยอมรับและชื่นชมคนอื่น โดยไม่รู้สึกลีหรือแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์ ขั้นตอนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนแสดงความคิดเห็น รับฟังและหาข้อสรุปร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence หรือ I) คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่ มาช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญหรือยุทธศาสตร์ที่จะทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมของกลุ่มได้อย่างดีที่สุด ในขั้นนี้ทุกคนมีโอกาสทัดเทียมกันที่จะให้ข้อคิดเห็นว่า วิธีการสำคัญที่สุดที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง ดังนั้นในขั้นตอนนี้เป็นการหาแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและหาสาเหตุเพื่อจัดลำดับความสำคัญตามความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control หรือ C) คือ การนำวิธีการสำคัญมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดว่า ทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีเป้าหมาย

อย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ จะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จากแหล่งใด จะมีรายได้จากการดำเนินการดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามีจะประมาณเท่าไร และรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่ควรระบุไว้

2) เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแสวงหาอนาคตร่วมกัน

(Future Search Conference)

กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างอนาคตร่วมกัน FSC (Future Search Conference) คล้ายกับการประชุมเพื่อแสดงหาข้อตกลงใจในการปฏิบัติการทางทหาร โดยมีการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ประมาณการ ประเมินสถานการณ์ และตกลงใจว่าจะทำอะไร อย่างไร ต่อการยุทธครั้งนี้ แต่กระบวนการ FSC นี้ เราจะนำไปใช้จัดการประชุมให้กับชาวบ้านในพื้นที่เป้าหมาย โดยมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ

- 1) การวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีต เพื่อเชื่อมโยงกับสภาพการณ์ และแนวโน้มในปัจจุบัน
- 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันเพื่อความเข้าใจในทิศทางและปัจจัยที่มีอิทธิพลในประเด็นหลักของการประชุม
- 3) การจินตนาการถึงอนาคตที่พึงปรารถนา ในประเด็นหลักของการประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดความคิดเห็นร่วมกัน และสร้างแผนปฏิบัติการไปสู่อนาคตร่วมกัน

3) เทคนิคการประชุมแบบหมวกความคิด (Six Thinking Hats)

วิธีการหมวกหกใบเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง เพราะง่ายปฏิบัติได้จริง และได้ผลเป็นการเปลี่ยนวิธีการระดมความคิดในห้องประชุมและที่อื่น ๆ เนื่องจากสามารถสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการร่วมกันคิดแบบสร้างสรรค์ แทนที่จะวิจารณ์กับเฉพาะทางด้านเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยดังที่ทำกันตามปกติ

สมมติว่ามีหมวกสีต่าง ๆ กันหกใบ ผู้ใช้ความคิดอาจเลือกขึ้นมาสวมหนึ่งใบ หรือถูกขอให้สวมหมวกสีใดสีหนึ่ง หรือถูกขอให้ถอดหมวก ทุกคนในที่ประชุมสามารถใช้หมวกได้ บทบาทของหมวกแต่ละใบ เป็นดังนี้

หมวกขาว	การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นกลาง ไม่ใช้อารมณ์
หมวกแดง	การอนุญาตให้แสดงความรู้สึก ลางสังหรณ์ และสัญชาตญาณ
หมวกดำ	การหาเหตุผลในทางลบ การตัดสิน การระมัดระวัง ความสุ่มรอบคอบ
หมวกเหลือง	การเหตุผลในทางบวก ความเป็นไปได้ การมองในแง่ประโยชน์ที่จะได้รับ

หมวกเขียว ความคิดใหม่ ๆ ความคิดสร้างสรรค์
 หมวกฟ้า การควบคุมวิธีการระดมความคิด

4) เทคนิค SWOT

SWOT เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์หน่วยงานโดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบกับหน่วยงานว่ามีผลดีผลเสียต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างไร เช่น ผลกระทบทางด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยี เป็นต้น นอกจากนี้ก็ลงลึกไปวิเคราะห์ถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงภายในหน่วยงาน เช่น ระบบการบริหารงาน ทรัพยากรบุคคล บทบาทหน้าที่ เครื่องมือเครื่องใช้ ระเบียบ ข้อกฎหมายต่าง ๆ เงินงบประมาณ และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะสร้างโอกาสให้ หน่วยงานมีความเจริญเติบโต หรือมีบทบาทสูงกว่าหรืออาจจะเป็นอุปสรรค หรืออันตรายในการสร้างแรงบีบคั้นให้ต้องลดบทบาทลง ทำให้มีขนาดเล็กลง และสุดท้ายอาจจะต้องยกเลิกไปในที่สุด

S มาจากคำว่า “Strength” คือ มีจุดแข็ง หรือจุดเด่นอะไรบ้างที่เสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้น

W มาจากคำว่า Weakness หมายถึง จุดอ่อนของหน่วยงาน อาการป่วยของหน่วยงานอาจจะมีบางส่วน บางองค์ประกอบที่กระทบต่อหน่วยงาน แต่หน่วยงานยังอนุรักษ์ไว้ หรือยื่นยันไม่เปลี่ยนแปลงเท่าที่

O มาจากคำว่า “Opportunity” หมายถึง โอกาสที่หน่วยงานจะได้รับการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจจะเป็นความพร้อมและศักยภาพของบุคลากร

T มาจากคำว่า “Threat” หมายถึง แรงกดดัน หรืออันตรายที่บั่นทอนความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยงานจะต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความหมายของความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชน คือ ชุมชนที่มีศักยภาพ มีความรัก ความสามัคคี จงรักภักดีชุมชน ทุกคนใฝ่เรียนรู้ มุ่งพัฒนาตนเอง ให้มีพลังความคิดพลังสติปัญญา เพื่อการพึ่งตนเองในทุกด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากรแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุข และมีคุณธรรมนำชีวิต

2. ลักษณะชุมชนเข้มแข็ง

- 1) สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
- 2) สมาชิกชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน อีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของคนและชุมชน
- 3) สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้แทนชุมชนที่หลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 4) มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใสและมีการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้สำหรับสมาชิกทั้งหมด
- 5) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน
- 6) สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
- 7) มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วย การพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชน ที่มุ่งการพึ่งตนเองเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คนและหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 8) การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป
- 9) มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้าน / ชุมชนอื่น ๆ ท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ในลักษณะการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน

- 1) การจัดองค์กรและการบริหารจัดการ
 - การจัดองค์กรและการแบ่งบทบาทหน้าที่
 - การบริหารจัดการทรัพยากรและกระบวนการแผนประสานความร่วมมือ
- 2) อุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วม
 - วิสัยทัศน์ร่วมมุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี
 - เชื้อในศักยภาพของคนในชุมชน
 - มีสำนึกความเป็นชุมชนและรู้จักแบ่งปัน
 - ทูทางวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงคนในชุมชนได้

3) ทูน

- ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและสำนึกเพื่อส่วนร่วม
- เงิน วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่
- ภูมิปัญญาพื้นบ้านผสมผสานกับความรู้และประสบการณ์
- ทรัพยากรธรรมชาติ

4) กิจกรรมที่ต่อเนื่อง

- ขยายกิจกรรมและสมาชิก
- เกิดการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
- ถ่ายทอดแก่คนรุ่นถัดไปเพื่อรับช่วงต่อ

5) สิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง

- สิทธิในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น
- อำนาจในการกำหนดยุทธศาสตร์ของชุมชนและต่อรองกับภาครัฐหรือทุน

6) เครื่องข่ายความร่วมมือ

- มีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรม / องค์กร
- เกิดความร่วมมือเพื่อกิจกรรมสาธารณะและมีอำนาจต่อรอง
- เกิดการติดต่อสื่อสารแนวราบ (เป็นสาธารณะ)

7) การยอมรับจากสังคมภายนอก

- เกิดการยอมรับขององค์กรภายนอก
- ชุมชนเชื่อมั่น ในศักยภาพของตนเองพร้อมถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ชุมชนอื่น

4. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 พัฒนาทรัพยากรบุคคล

- เตรียมคน ผู้นำ
- ประชาชน
- คุณภาพ คู่กับคุณธรรม
- มีกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขั้นที่ 2

- การกำหนดประเด็นปัญหาของชุมชนและการพัฒนาทางเลือกเพื่อดำเนินกิจกรรม
- จัดเวทีประชาคม ร่วมค้นคว้า ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม ร่วมวางแผน ร่วมประเมินผล ร่วมหาผู้นำ

- รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้แก่ รู้ก่อน รู้เก็บ
- เลือกกิจกรรมแบบองค์รวม

ขั้นที่ 3 ดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

- ลักษณะเป็นแนวราบ
- มีเป้าหมายร่วมกัน
- ร่วมพลังกัน
- จัดการร่วมกัน
- สรุปร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ขยายเครือข่ายความร่วมมือ

- ประสานงาน
- แลกเปลี่ยน
- เรียนรู้
- สร้างกระบวนการการร่วมในนโยบาย

9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

1. ความหมายของเครือข่าย

องค์กรชาวบ้านที่รวมตัวกันเป็นเครือข่าย อาจเป็นองค์กรที่ชาวบ้านจัดตั้งขึ้นเองหรือ องค์กรพัฒนาเอกชน หรือมีหน่วยงานทางราชการ เข้าไปสนับสนุนการรวม กิจกรรมที่คล้าย ๆ กัน เป็นกลุ่มก้อน หรือรวมปัญหาหลาย ๆ ปัญหาเข้าด้วยกัน เช่น ปัญหาจากนโยบายรัฐ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตการเกษตร

2. ความหมายของการเรียนรู้

ประเวศ ละลี (2536 : 32) กล่าวว่า ในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสังคมหรือชุมชนนั้น ไม่ได้หมายถึง การเรียนรู้ในเฉพาะห้องเรียนเท่านั้น แต่หมายถึง การเรียนรู้จากการคงชีวิต และต้องเป็นการเรียนรู้ของคนทั้งหมด (Education For All) กล่าวคือ เป็นการเรียนรู้ของคนทุกคนอย่างต่อเนื่อง และทั้งหมดของสังคมควรเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ (All For Education) ซึ่งหมายถึง การเรียนรู้ที่มีไร้จำกัดอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่กิจกรรมและทรัพยากรทุกประเภทในสังคมควรเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ กล่าวคือ ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ ธนาคาร โรงพยาบาล หรือหน่วยงานใด ๆ ของสังคมต้องเป็นสถาบันของการเรียนรู้ และควรมีการเรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากนี้ ประเวศ ละลี (2536 : 15) ได้กล่าวถึงการเกิดการเรียนรู้ของชุมชนว่า ต้องเป็นการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์จากการกระทำร่วมกัน (Interactive learning through action) หรือ

เรียกอีกนัยหนึ่งว่า การเรียนรู้โดยการลงมือทำจริง (Learning by doing) ซึ่งการเรียนรู้เช่นนี้จะก่อให้เกิดปัญญาที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับการเอาชนะความยากในการพัฒนาสังคมได้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยยกระดับสติปัญญาของประชาชนและชุมชนได้นั้น จะต้อง มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติหรือการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเอง

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Process)

การจัดการกระบวนการเรียนรู้สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

- 1) จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ
- 2) จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาดูงานระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน
- 3) ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ
- 4) ลงมือปฏิบัติจริง
- 5) ถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม

4. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย

เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความรู้และความสามารถที่มีอยู่ จะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

- 1) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน
- 2) สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง
- 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

5. การส่งเสริมเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

- 1) ให้ร่วมคิดร่วมทำเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหาใกล้ตัว และแนวทางการพัฒนาที่ไม่ยากนักในพื้นที่ที่นั้นก่อน
- 2) หากิจกรรมที่ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ในการแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาสุขภาพจิต การรณรงค์การเลือกตั้ง การจัดทำแผนชุมชน ฯลฯ ไปอย่างต่อเนื่อง
- 3) การสร้างบรรยากาศให้เปิดรับฟังปัญหาชาวบ้าน และในบางกรณีที่กำลังของชาวบ้านไม่สามารถแก้ไขให้เป็นรูปธรรมได้ โดยชี้แนะเท่าที่จำเป็น แต่ไม่ชักนำโดยเด็ดขาด

4) จากการร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมจากง่ายไปยาก ที่ค่อย ๆ ประสบความสำเร็จ จะนำไปสู่การเรียนรู้ ความมั่นใจและชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนในอนาคต

9.4 ประชาคม

1. ความหมายของประชาคม

ประชาคมเป็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนด้วยตนเอง เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีวัตถุประสงค์หรือสนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นการรวมตัวกันตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสั่ง สมาชิกที่มาร่วมกันมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และศีลธรรมอันดีของสังคม ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ด้วยกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกลำบากในความเป็นเจ้าของชุมชน คำว่าประชาคมนี้นี้มีท่านผู้รู้หรือนักวิชาการบางท่านอาจเรียกว่า “ประชาสังคม” ซึ่งก็อยู่ในความหมายคล้ายคลึงกัน

2. องค์ประกอบของประชาคม

ประชาคมเกิดเมื่อสมาชิกของชุมชนซึ่งมีความเข้าใจ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของพลเมือง ซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดความคิด ความตระหนัก ถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาหรือจะเป็นความเดือดร้อนของชุมชน ทั้งที่ใกล้ตัวหรือเป็นเรื่องอนาคต หรือเป็นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ที่จะให้มีขึ้นในชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชนโดยรวม สมาชิกของชุมชนก็จะรวมตัวกันเพื่อช่วยคิด ช่วยทำในรูปแบบของประชาคม

ประชาคมเป็นของสมาชิกในชุมชนทุกคน เช่น ชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. กรรมการหมู่บ้าน หมอ ผู้นำศาสนา ครู นักกฎหมาย พระ เยาวชน แม่บ้าน มัคคุเทศก์ ราษฎรชาวบ้าน หรือแม้แต่ผู้ที่อยู่นอกชุมชนแต่สนใจที่จะมาให้การสนับสนุน ฯลฯ

3. ปัจจัยในการก่อให้เกิดประชาคม

ทุกกลุ่มชนต้องมีผู้นำ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ราษฎรชาวบ้าน ส่วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเกื้อหนุนให้เกิดประชาคมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากสมาชิกของชุมชน สามารถเป็นผู้กระตุ้นและนำความคิดให้สมาชิกของชุมชนได้ตระหนักในบทบาทความรับผิดชอบต่อที่ต้องทำเพื่อชุมชน จนเกิดการรวมตัวกันในรูปแบบของประชาคมขึ้นได้

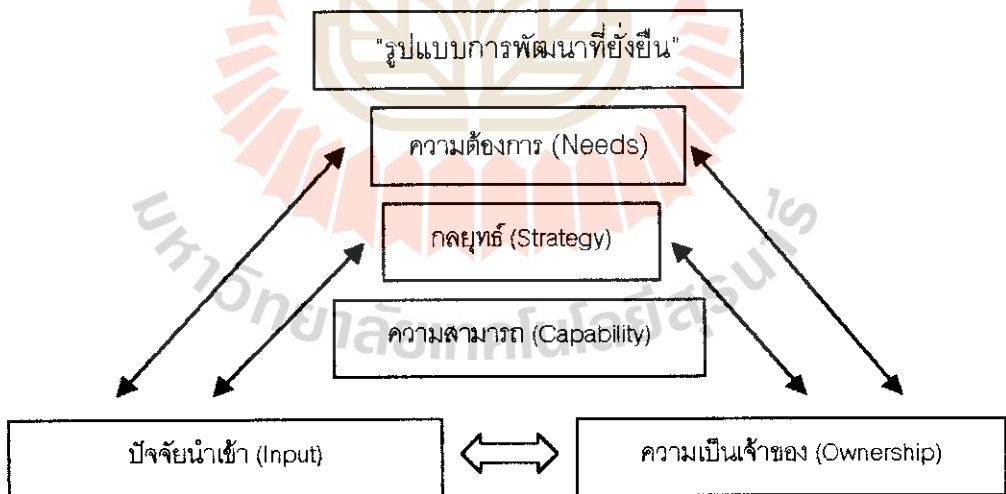
4. การส่งเสริมประชาคมเข้มแข็ง

- 1) สมาชิกตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อและความเป็นเจ้าของชุมชน

- 2) ชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นแกนนำที่กระตุ้นให้สมาชิกของชุมชนยอมรับการทำงานเป็นกลุ่มหรือการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการคิดและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม
- 3) ปลอดภัยจากการสั่งการหรือครอบงำความคิดของสมาชิกในชุมชน แต่พร้อมเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เรียนรู้ คิด ทำ ให้มากที่สุด
- 4) ประชาคมมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และมีความร่วมมือระหว่างประชาคม
- 5) ประชาคมมีกติกาและวินัยของชุมชนในการอยู่ร่วมกัน

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

เป็นการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบันและสามารถรองรับความต้องการ และ/หรือ ความจำเป็นในอนาคตได้ด้วย นอกจากนี้จะต้องครอบคลุมมาตรการ การรักษามรดกทางทรัพยากร ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น การพัฒนาที่ทำให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง ภายในระบบนิเวศวิทยาที่สามารถจะรองรับการดำเนินชีวิตต่อไป ทั้งนี้ต้องควบคู่ไปกับระบบเศรษฐกิจแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่มุ่งรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการปรับตัว ชกระดับความรู้ ปรับปรุงองค์กร ประสิทธิภาพทางเทคนิคและแก้ไขปัญหา

9.6 ธุรกิจชุมชน

รัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises, SMEs)

รัฐวิสาหกิจ (Enterprises) ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. กิจการผลิต (Product Sector)
2. กิจการค้า (Trading Sector)
3. กิจการบริการ (Services Sector)

กลุ่ม SME ที่พึ่งพาตนเองได้ และใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐานมาจากครอบครัว จะสามารถดำรงธุรกิจอยู่ได้ แต่ต้องได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และให้เกิดความต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่าย ซึ่งมักจะมีการขัดข้องในการปรับตัวเพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีกว่า

ความสำคัญหรือประโยชน์ของ SMEs

1. สร้างงานใหม่
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สร้างเงินตราต่างประเทศ
4. ประหยัดเงินตราต่างประเทศ
5. เป็นจุดเริ่มต้นเป็นการลงทุน / สร้างเสริมประสบการณ์
6. เชื่อมโยงกับกิจการขนาดใหญ่ / ภาคการผลิตอื่น ๆ โดย จำหน่าย และการบริการที่มีประสิทธิภาพ
7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ
8. การสร้างนวัตกรรม
9. เป็นการกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ลักษณะของธุรกิจขนาดย่อม (The Committee for Economic Development, CED)

จะต้องมีลักษณะอย่างน้อยที่สุด 2 ลักษณะ จาก 4 ประการ

1. การบริหารงานเป็นอิสระ เจ้าของเป็นผู้บริหารงานเอง
2. บุคคลคนเดียวหรือกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนเป็นผู้จัดหาเงินทุนและเป็นเจ้าของธุรกิจ
3. ขอบเขตการค้าดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นเป็นส่วนมาก และเจ้าของอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่ตลาดของสินค้าหรือบริการ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในท้องถิ่นนั้น
4. ธุรกิจมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ที่สุด กลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน หลักเกณฑ์ที่ใช้วัด อาจจะเป็นจำนวนพนักงาน ยอดขาย หรือทรัพย์สิน

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การบัญชี คือ การบันทึกเหตุการณ์ทางการเงิน จัดหมวดหมู่ สรุปผล และแปลความหมายในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าตามหลักวิชาการ จะไม่มีคำว่า “เดบิต” หรือ “เครดิต” แต่ยังคงบันทึกรายการตามหลักบัญชีคู่ ในการจัดทำบัญชีตามรูปแบบนี้ สิ่งที่ต้องจัดทำจะต้องให้ความสำคัญก็คือ หมวดหมู่ หรือประเภทของบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทของบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวดหมู่ใด ดังต่อไปนี้

หมวดหมู่ทางบัญชีสามารถจัดประเภทได้ทั้งหมด 5 หมวด คือ

1. หมวดสินทรัพย์
2. หมวดหนี้สิน
3. หมวดทุน (เงินกองทุน)
4. หมวดรายได้
5. หมวดค่าใช้จ่าย

ดังนั้น จึงมีความสำคัญที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องทราบความหมายหรือคำจำกัดความของแต่ละคำว่า หมายความว่าอะไร

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ สินทรัพย์อาจมีรูปร่างต่าง ๆ กัน อาจมีตัวตน หรือ ไม่มีตัวตนก็ได้ สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระหรือพันธะผูกพันที่จะต้องชดใช้คืนในรูปของตัวเงิน หรือตรา

สารทางการเงินในอนาคต หนี้สินที่มักพบเห็น ได้แก่ เจ้าหนี้เงินกู้ เงินรับฝาก เป็นต้น

ทุน หมายถึง ในที่นี้หมายถึง เงินกองทุนที่ได้รับจัดสรรหมู่บ้านละ 1,000,000 บาท เงินกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อกองทุนมีกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งจะสะสมอยู่ในบัญชีกำไรสะสม ดังนั้น ส่วนของทุนจึงประกอบด้วย เงินกองทุนบวกกำไรสะสม

รายได้ หมายถึง รายได้จากการดำเนินกิจกรรม หรือเงินที่ได้รับ และไม่มีภาระต้องจ่ายคืน เช่น รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยปรับ รายได้จากการขายปุ๋ย รายได้จากเงินบริจาค หรือเงินรางวัลต่าง ๆ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรม เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่มในวันประชุม ค่ารถ ค่าเครื่องเขียนและแบบพิมพ์ ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

การทำบัญชีและรายงาน

ให้จัดทำบัญชีและรายงานแยกเป็น 2 ชุด ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท และกิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน ทุกครั้งที่มีการรับจ่ายเงินให้บันทึกบัญชีควบคุมให้ถูกต้อง ครบถ้วนเพื่อประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่รับผิดชอบบริหารจัดการเงินกองทุน ใช้ควบคุมรับ-จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
2. เพื่อรายงานผลการรับ-จ่ายเงิน ประจำเดือน และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องให้สมาชิก และคณะกรรมการสนับสนุนในระดับต่าง ๆ ใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน
3. เพื่อจัดทำรายงานการเงินประจำปี แสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกองทุนส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดตรวจสอบและรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ พร้อมกับประกาศเปิดเผยให้ประชาชนและสมาชิกทราบ

การจัดทำบัญชีอย่างน้อยต้องมีสมุดบัญชี ทะเบียน และรายงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สมุดบัญชี ที่ใช้บันทึกรายละเอียดการรับและการจ่ายเงินกองทุน
2. สมุดบัญชี ที่ใช้บันทึกรายละเอียดการรับและการจ่ายเงินกองทุน (เงินออม)
3. ทะเบียน ประกอบด้วย
 - ทะเบียนคุมค่าของตู้
 - ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
 - ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ/ค่าหุ้น/เงินรับฝากรายตัว
 - ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นค่าหุ้น/บริจาค
4. รายงานการเงิน ประกอบด้วย
 - รายงานรายได้ค่าใช้จ่าย ประจำเดือน / ประจำปี
 - รายงานงบดุลประจำเดือน / ประจำปี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัย เฉพาะกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิฟท์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

- 1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)
- 1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)
- 1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)
- 1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านโคกแขวนพัฒนา สถานะภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 15 คน
สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 60 คน
สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 45 คน
สมาชิกทั่วไป	จำนวน 15 คน
ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 276 คน

ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 5 คน

ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

- การสังเกตและการบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

- การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

- การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน
- การศึกษาเจาะลึกรายการณ์ จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 45 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

- แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน
- แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- แบบรายงานการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- รายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของ

ประชาชน

- โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- แบบศึกษาเจาะลึกรายการณ์
- การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

2. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามแบบการประเมิน

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู) ดังนี้

2.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1-ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจาก สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) คืออะไร อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ. ไດ (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 ศึกษาจากเอกสาร
C2-สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น 	<ol style="list-style-type: none"> ข้อมูลจากเอกสาร หมู่บ้าน ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาจากเอกสาร สังเกต สัมภาษณ์

	3. แผนที่หมู่บ้าน		
C3-สภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของ หมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> อาชีพหลักและอาชีพรอง จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน โรงเรียนในหมู่บ้าน โรคที่เจ็บป่วย สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน สถานีอนามัยตำบล โรงเรียน เกษตรตำบล หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 สังเกต
C4-วัฒนธรรม ประเพณี	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง ภาษาพื้นบ้าน ประเพณีที่สำคัญ ความเชื่อด้านต่าง ๆ (ศาลปู่ตาฯ) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> การสัมภาษณ์ตาม แบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร สังเกต

<p>C5-โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. สังเกต
<p>C6-ความเข้มแข็งของชุมชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตนเองได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดองกัน 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบสัมภาษณ์ 54 ครัวเรือน)

ระดับรายบุคคล C7-อาชีพเดิม	<ol style="list-style-type: none"> อาชีพหลัก/รอง ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C8-สมาชิกในครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน,อายุ,สภาพภาพสมรส,ระดับการศึกษา,ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว,การมีงานทำ 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C9-สภาพการอยู่อาศัย	<ol style="list-style-type: none"> มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ สังเกต
C10-รายได้ของครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11-หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน สาเหตุของการมีหนี้สิน แหล่งเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.2 ตารางการประเมินปัจจัยนำเข้า มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัยนำเข้า

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน I1-นโยบาย ระเบียบ แนว ทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของ ระเบียบกองทุนฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2-การประชา สัมพันธ์(หมู่ บ้านที่ตั้งว่าข่าว สารมาแบบ ไหน โดยใช้สื่อ แบบใด)	1. ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชา สัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5. เอกสารประชา สัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
I3-คณะ อนุกรรมการ ระดับอำเภอที่ เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะ อนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ ภาคเอกชน 4. การปฏิบัติหน้าที่	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I4-คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. เวลาดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

I5-การเตรียมความพร้อม การสร้างความ รู้ความเข้าใจแก่ คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ชาวบ้าน ตามแบบ บร.3,บร.9 (จากข้อมูลดิบ 100 ครั้วเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
I6-เงินกองทุน 1 ล้านบาท	<ol style="list-style-type: none"> 1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
I7-เงินทุนสะสม อื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภท/จำนวน/ที่มา และการเก็บรักษาเงินสะสมอื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I8-บันทึกกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา,อายุ, เพศ,ภูมิลำเนา,สถานภาพสมรส,ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บันทึกกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
I9-จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	<ol style="list-style-type: none"> 1.จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I10-จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11-วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

I12-สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และ วัสดุคืบในการ ประกอบ อาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานที่ในการ ประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการ ประกอบอาชีพ 3. วัสดุคืบในการ ประกอบอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
I13-ความรู้และ ทักษะในการ ประกอบ อาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้และทักษะที่มี อยู่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14-จำนวนแรง งาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนแรงงานที่ใช้ ในการประกอบ อาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PC1-การจัดทำ ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการ จัดทำระเบียบกองทุน หมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2-การจัดทำ เอกสารขอ ขึ้นทะเบียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการ จัดทำเอกสารขอขึ้น ทะเบียน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์

	<p>จัดทำ</p> <p>3. ปัญหาอุปสรรค</p>		
PC3-ระบบบัญชี กองทุน	<p>1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม)</p> <p>2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชี ลูกหนี้,บัญชีเงิน สัจจะ</p> <p>3. ความเป็นปัจจุบัน</p> <p>4. ผู้จัดทำ</p> <p>5. ปัญหาอุปสรรค</p>	<p>1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีกองทุนหมู่บ้าน</p>	<p>1. สัมภาษณ์</p> <p>2. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PC4-กิจกรรม เกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1-การรับ สมัคร	<p>1. ช่วงเวลาในการรับ สมัครและเหตุผล</p> <p>2. ค่าธรรมเนียมการ สมัครและเหตุผล</p> <p>3. ขั้นตอนการรับสมัคร และเหตุผล</p> <p>4. คุณสมบัติผู้สมัคร และเหตุผล</p> <p>5. ปัญหาอุปสรรค</p>	<p>1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4</p> <p>2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>3. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PC4.2-การหมด สมาชิก ภาพ	<p>1. การหมดสมาชิกภาพ และเหตุผล</p>	<p>1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4</p> <p>2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>3. ศึกษาจากเอกสาร</p>

PC4.3-ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล	1. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.4-การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5-กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1-ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสารโครงการขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2-การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3-การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4-การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน	1. สัมภาษณ์

		3. เอกสารในการส่งเงิน คืน	
PC6-การส่งเสริม การใช้เงินกู้			
PC6.1-การแนะนำ วิธีทำธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีในการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC6.2-การช่วย ตลาด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC7-การตรวจสอบการ ใช้จ่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC8-การจัดทำ รายงานและ เผยแพร่ผล การดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารจัดทำรายงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC9-การจัดสรร ผลประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10-การสร้าง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเครือข่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์

เครือข่าย การเรียนรู้ โดยบัณฑิต กองทุน	2. กลุ่มคนที่เข้าร่วม เครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5. ปัญหาและอุปสรรค	ทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุน บ้าน	2. สังเกตแบบมีส่วน ร่วม
ระดับรายบุคคล PC11-การใช้จ่าย เงินกู้	1. รายละเอียดของการ ใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12-การหา ความรู้เพิ่ม เติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่ม เติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สังเกตจากการเสวนา ตามแบบ บร.6
PC13-การหา ตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ ในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC14-การทำ บัญชีใช้ จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ การจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PD1-จำนวน สมาชิกกอง ทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มี การเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร

	(31 กรกฎาคม 2545) 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ ลดลง		
PD2-จำนวนผู้ได้รับเงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด (26 มีนาคม 2545) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตาม บร.4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 กรกฎาคม 2545) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 กรกฎาคม 2545)	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4-จำนวนผู้ชำระคืน	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตามกำหนด	<p>กรกฎาคม 2545)</p> <p>2. จำนวนผู้ที่ไม่ชำระค่าน้ำตามกำหนด (31 กรกฎาคม 2545) และเหตุผล</p> <p>3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ที่ไม่ชำระค่าน้ำตามกำหนด</p>	2. บัญชีคุมลูกหนี้	<p>2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม</p> <p>3. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PD5-ยอดเงินที่มีการชำระค่าน้ำ	1. ยอดเงินผู้ที่มีชำระค่าน้ำถึง 31 กรกฎาคม 2545 จำนวนเป็นเงินสด ดอกเบี้ย ค่าปรับ	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีคุมลูกหนี้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4</p> <p>2. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PD6-กองทุนสะสม	<p>1. ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม I7</p> <p>2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม</p>	<p>1. สัมภาษณ์</p> <p>2. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PD7-การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	<p>1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ</p> <p>2. จำนวนผู้ที่ไม่ใช้เงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ</p> <p>3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ</p>	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8-ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน	1. ทัศนคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. สมาชิกและชาวบ้าน</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.9</p> <p>2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม</p>

	2. ทักษะคิดต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ ลบ		
PD9-การเกิด เครือข่าย องค์กรการ เรียนรู้ (หลัง จากทำ PC10)	1. ประเภทเครือข่ายที่ เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือ ข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กร เครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติ งานของบัณฑิตกอง ทุน (ตัวเอง)
PD10-การเรียนรู้ เพื่อการพิง พาดตนเอง	1. ประสบการณ์การ เรียนรู้จากการดำเนิน งานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์/การ เรียนรู้จากการเป็น สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10
PD11-ความเข้ม แข็งของ ชุมชนที่ เกิดจาก กองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำ ความดี 5. โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มี อาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รัก ใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อย	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 และ บร.7 (จาก ข้อมูลดิบ 54 ครัว เรือน) 2. สังเกต

	โอกาส 11. มีผู้นำมีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 13. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของชาวบ้าน		
ระดับรายบุคคล PD12-ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป			
PD12.1-ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD12.2-ผลโดยอ้อม	2. ประสบการณ์ 3. การยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตตามแบบบร.10

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา : บ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต.พันดุง อ.ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ได้ กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ใน บทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพท์ ซึ่งมีตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังรายละเอียดในหัวข้อที่ 3 ข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน สามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการ ประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านกรูด หมู่ที่ 11 ต.จอหอ อ.เมือง จังหวัดนครราชสีมา บรรลุเป้าหมายเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก		I6 I7 I9	PC5 PC9	PD1-PD7
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		I4	PC1-PC9	
1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง			PC1-PC14	PD9 PD10
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน		I2 I5 I9	PC10 PC11	PD2-PD6 PD8,PD10
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม			PC10	PD8-PD12
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้าน	C1-C8	I1-I4	PC1-PC10	PD8

ลบทที่ส่งเสริมและจัดขบวนการ บรรณูปเป้าหมายตามข้อ 1		I8-I15	PC11-PC14	
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่าย องค์กรเพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และ ทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายใน และระหว่างหมู่บ้าน /ตำบล		I3 I8	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ ชุมชนตามทัศนะของประชาชน และที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.3 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.4 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยกรรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-4 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ

เพียงใด

5.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

5.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำ

สา

นิพนธ์ครั้งนี้

5.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะให้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า "ดี-เลว" ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประเภทกิจการ	ขนาดย่อม		ขนาดกลาง	
	การจ้างงาน (คน)	สินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)	การจ้างงาน (คน)	สินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)
การผลิต	เกิน 50	ไม่เกิน 50	51-200	เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 200
การบริการ	ไม่เกิน 50	ไม่เกิน 50	51-200	เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 200
การค้าส่ง	ไม่เกิน 25	ไม่เกิน 50	26-50	เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 100
การค้าปลีก	ไม่เกิน 15	ไม่เกิน 30	16-30	เกินกว่า 30 แต่ไม่เกิน 60

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรเมื่อเศรษฐกิจโลกส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาคอุตสาหกรรม ประเทศใดที่เป็นเกษตรกรรมจึงมีภาวะการขาดดุลการค้ากับประเทศอุตสาหกรรมโดยไม่มีทางเลือก ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งในประเทศเกษตรกรรมที่ต้องพบกับภาวะการขาดดุลการค้า

ปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยเกิดภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศคือ จุดเด่นและจุดด้อยของเศรษฐกิจไทย

จุดเด่น

1. ไทยมีที่ตั้งเป็นยุทธศาสตร์ที่ดี เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค
2. ไทยมีฐานการเกษตรขนาดใหญ่และหลากหลาย สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอต่อความต้องการในประเทศและเหลือส่งออก
3. สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้าง
4. ไทยมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมากมาย

จุดด้อย

1. ปัญหาพื้นฐาน
 - 1.1 ปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ
 - 1.2 ฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอ่อนแอ

1.3 ทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ เช่น ป่าไม้ ประมง และสินแร่ลดลงแม้มีฐานเกษตรขนาดใหญ่ แต่ประสิทธิภาพการผลิตในภาคนี้ยังต่ำมาก มีการใช้เทคโนโลยีต่ำ และมีปัญหาในระบบการบริหารและจัดการภาคเกษตร

1.4 การขาดแคลนแรงงานคุณภาพหลายสาขาและค่าแรงไร้ฝีมือของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง

1.5 ไทยต้องพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศ

1.6 ไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง

1.7 ผู้ประกอบการผลิต ธุรกิจการค้าและการลงทุนของประเทศส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs)

2. ปัญหาต่อเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ

2.1 ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อรายได้ (NPLs) ของภาคเอกชน

2.2 หนี้สาธารณะ (Public Debts) มีแนวโน้มสูงขึ้น ปัจจุบันสัดส่วนหนี้สาธารณะประมาณ 60% ของ GDP

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในปัจจุบันในประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมจากปัจจุบันเป็นสมัยใหม่ โดยเน้นสภาพสังคม (Social) มองมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้ด้านมนุษย์สัมพันธ์มาใช้ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้บริบทระดับประเทศเปลี่ยนไป

ประชากรในโลกเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา มากหรือน้อยแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของนโยบายควบคุมการเพิ่มประชากรในประเทศเหล่านั้น ประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีประชากรไม่เกิน 20 ล้านคน ในปัจจุบันมีประชากรไทยทั้งสิ้น 60 ล้านคน (ปี พ.ศ. 2540) คือเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัวเมื่อมีคนอาศัยอยู่มาก ภาระในการเลี้ยงดูประชากรเหล่านี้ก็มากขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ 4 อย่าง ได้แก่ (1) อาหาร (2) ที่อยู่อาศัย (3) เครื่องนุ่งห่ม และ (4) ยารักษาโรค สินค้าเหล่านี้ต้องมีการผลิตป้อนสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการของประชากรอย่างพอเพียง ใครต้องการอะไรก็ได้ สมความปรารถนาทั่วทุกคนไป

นโยบายของรัฐบาลได้กำหนด นโยบายหลายด้านเพื่อให้สภาพแวดล้อมของประเทศ มีความเหมาะสม ดำรงอยู่และเจริญขึ้นดังเช่น นโยบายสร้างรายได้

1. ด้านการเกษตรกรรม

1.1 พื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเกษตร

- ปรับโครงสร้างสินเชื่อ และเงินทุนภาคเกษตรให้สอดคล้องกับวงจรการผลิตเร่งรัดการแก้ไขหนี้สินของเกษตรกร และพักชำระหนี้และยกเว้นดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี แก่เกษตรกรรายย่อย

- ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก และการเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร

- ส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินอย่างพอเพียงพอ

1.2 การพัฒนาตลาดในประเทศและปฏิรูปชนบท

มุ่งพัฒนาการผลิตภาคชนบทและสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชน

- พัฒนาระบบการตลาดสินค้าเกษตรสมัยใหม่

- ส่งเสริมการสหกรณ์ ธุรกิจชุมชน สถาบันการเกษตร และองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

นโยบายการสร้างรายได้

1.3 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรในตลาดโลก

- ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการแปรรูปผลผลิตการเกษตร

- ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

- พัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัยของสินค้าเกษตรทั้งการนำเข้าและส่งออก

- ส่งเสริมการประมงชายฝั่งและการเพาะเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการทำประมงนอกน่านน้ำ

2. ด้านอุตสาหกรรม

2.1 ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและการส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ

2.2 เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน

2.3 พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรม

2.4 พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กให้มีบทบาทสำคัญต่อ

การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ

2.5 ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน

2.6 สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่

3. ด้านการบริการและท่องเที่ยว

3.1 ด้านการพัฒนาภาคบริการ

- ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการ

- จัดให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกันร่วมกันพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพภาคบริการอย่างเต็มที่

- เร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการด้านการบริการให้มีความรู้และทักษะทั้งด้านภาษา มาตรฐานการบริการ และการจัดการ

นโยบายการพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1. ด้านการพาณิชย์

1.1 สนับสนุนและผลักดันให้ภาคเอกชนยกระดับความพร้อมในการเผชิญการแข่งขันเสรีในเวทีการค้าระหว่างประเทศ

1.2 พัฒนาและส่งเสริมให้ไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า และบริการในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างประเทศ

1.3 ส่งเสริมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

1.4 เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติการกิจในการสนับสนุนและส่งเสริมการส่งออก

2. ด้านการค้าสินค้าและบริการ

2.1 ส่งเสริมให้กิจการของไทยสามารถครอบครองเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญาที่มาจากแหล่งอื่น แล้วนำมาพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้สามารถทำการผลิตที่มีความหลากหลายกว่าของเดิม

2.2 ส่งเสริมให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถดำรงอยู่

2.3 กำหนดมาตรการให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ที่จะเกิดขึ้นใหม่

2.4 ส่งเสริมและพัฒนาบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

3.1 สนับสนุนการค้าเสรีในการค้าระหว่างประเทศ

3.2 เน้นบทบาทเชิงรุกในเวทีการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งผลักดันให้เกิดการเจรจาในเวทีระหว่างประเทศ

3.3 สนับสนุนและผลักดันนโยบายการค้าเสรีของเขตการค้าเสรีอาเซียน

3.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้าและการลงทุน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เกษตรกรเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งประกอบอาชีพทางการเกษตรแต่เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินเนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำขายผลผลิตไม่ได้ราคา ประสบปัญหาขาดทุน ต้องกู้หนี้ยืมสิน โดยเฉพาะการกู้ยืมกับธนาคารของรัฐบาล คือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นอกเหนือจากเกษตรกรแล้วประชาชนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ก็ได้รับความเดือดร้อนและเป็นหนี้เช่นกัน เนื่องจากประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำรายได้ไม่พอรายจ่าย ต้องกู้ยืมเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยสูง ทำให้ได้รับความเดือดร้อน

บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบทในท้องถิ่นชนบทผู้คนมีวิชาชีพ มีน้ำใจต่อกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อยู่กันแบบพี่น้องพึ่งพาอาศัยกันได้ เป็นครอบครัวขยายกันอยู่แบบเครือญาติ แต่ในปัจจุบันผู้คนที่อาศัยอยู่ในชนบท ได้อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในเมือง ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจที่ดี ปล่อยให้เด็กและคนชราอยู่ที่ชนบท ทำให้จำนวนผู้คนในท้องถิ่นลดน้อยลง เกิดปัญหาขาดความอบอุ่นในครัวเรือนทำให้เกิดความอ่อนแอขึ้นในชนบท

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่น ชนบทบางคน เรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่น

- โครงสร้างทางสังคมในชุมชนไทย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดช่องว่างและความล่มสลายในท้องถิ่น จนเห็นได้จากข้อมูลข้างล่าง ดังนี้

ชนชั้นนำ

ที่มา

- ชุมนางและข้าราชการเดิม
- ข้าราชการ, พ่อค้า
- ชุมนางวิชาการ
- นายทุนท้องถิ่น, เจ้า

บทบาททางสังคมด้านดี

- กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ
- นำสังคมไทยในทุกด้าน
- สร้างผลประโยชน์หลากหลายให้เกิดขึ้น

บทบาททางสังคมทางผลกระทบที่เกิดขึ้น

- รวมศูนย์อำนาจและผลประโยชน์
- ก่อเกิดระบบอุปถัมภ์และวัฒนธรรมอำนาจนิยม
- ตรวจสอบความโปร่งใสยาก

รัฐบาล

ที่มา

- กลุ่มนายทุน
- กลุ่มนายทุนท้องถิ่น
- กลุ่มขุนนางวิชาการ

บทบาททางสังคมด้านดี

- กำหนดนโยบายและแผนในการพัฒนาประเทศ
- คิดค้นและกำหนดกติกาให้กับสังคม จัดระเบียบชุมชน
- ประสานผลประโยชน์ของชาติ (การค้า,การลงทุน,ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ)

บทบาททางสังคมทางผลกระทบที่เกิดขึ้น

- ก่อให้เกิดระบบทุนนิยมอุปถัมภ์
- ก่อเกิดกลุ่มอำนาจทางเศรษฐกิจ การธนาคาร การเงิน
- ก่อให้เกิดกฎระเบียบซับซ้อนที่ไม่เอื้อต่อการขยายผลทางเศรษฐกิจ

ธุรกิจ

ที่มา

- กลุ่มทุนข้ามชาติ
- กลุ่มทุนภายในประเทศ
- กลุ่มทุนท้องถิ่น

บทบาททางสังคมทางด้านดี

- สร้างความเจริญโตตามทิศทางของประเทศ
- กระจายสินค้าได้อย่างทั่วถึง

บทบาททางสังคมทางผลกระทบที่เกิดขึ้น

- มี “ส่วย” แลกกับผลประโยชน์กับภาคการเมืองทำให้ต้นทุนสูง
- กฎระเบียบที่ซับซ้อนทำให้ “ทุน” ย้ายไปลงทุนที่อื่น
- เกิดทุนนิยมอภิสิทธิ์

ราชการ

ที่มา

- 14 กระทรวงขยายเป็น 20 กระทรวง

บทบาททางสังคมทางด้านดี

- นำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

- ปฏิบัติในแนวทางเดียวกันง่ายต่อการควบคุมดูแลและติดตามผล
- มีกระจายทั่วทั้งประเทศ
- ใช้กฎระเบียบเดียวกัน

บทบาททางสังคมทางผลกระทบที่เกิดขึ้น

- เกิดวัฒนธรรมอำนาจนิยมครอบงำ
- รับใช้ธุรกิจการเมือง
- มีพรรคพวกและบริวาร
- มี “ส่วย” เป็นเครื่องบรรณาการเข้าหาขั้วที่อยู่ระดับสูง
- กระบวนการตัดสินใจต้องรอจากเบื้องบน (TopDown)

ประชาชน

ที่มา

- ชุมชนต่างๆ

บทบาททางสังคมทางด้านดี

- แต่ละท้องถิ่นมีบริบทและศักยภาพที่แตกต่างกันออกไป
- มีวัฒนธรรม ความเชื่อที่ไม่แตกต่างกัน
- มีอาชีพคล้ายคลึงกัน
- มีความเอื้ออาทรต่อกันและกัน
- “ทุนทางสังคม” ยังคงดำรงอยู่
- พยายามพึ่งพาตนเอง
- ค้นหาภูมิปัญญาของท้องถิ่นตนเอง

บทบาททางสังคมทางผลกระทบที่เกิดขึ้น

- สายสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังคงอยู่ทั้งกับทางอำนาจทางการเมือง, ราชการ และทุนท้องถิ่น
- อพยพย้ายถิ่น ทำให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
- เริ่มเปลี่ยนแปลงอาชีพ
- เก่งกำไรขายที่ดินสูงมาก
- ไม่นั่นคงต่ออุดมการณ์ชุดปืนของท้องถิ่น
- พึ่งพาภายนอกสูงมาก

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ชุมชนท้องถิ่นได้รับเอาวัฒนธรรมและสินค้าทางตะวันตกเข้ามามากมาย ไม่ว่าจะ เป็นวัฒนธรรมการแต่งตัว การใช้ชีวิตที่อยู่กันก่อนแต่งงาน หรือสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น พวก กระเป๋าสะพาย รองเท้า รถยนต์ เป็นต้น

- ทิศทางตลาดในปัจจุบันและอนาคตก็เปลี่ยนไป เช่น

1. ตลาดโลกขยายใหญ่ขึ้นและเสรีอย่างไร้พรมแดน
2. การแข่งขันเข้มข้นยิ่งขึ้น
3. วัฏจักรของเศรษฐกิจและวัฏจักรของสินค้าสั้นลง
4. บทบาทของรัฐบาลในการแทรกแซงและควบคุมเศรษฐกิจการค้า

ลดน้อยลง

5. ต้องมีการปรับขนาดองค์กรให้เหมาะสม
6. มุ่งเน้นความชำนาญงานเฉพาะอย่าง
7. ต้องรู้พฤติกรรมผู้บริโภค
8. มีการบริหารวัฒนธรรมใหม่
9. ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต. พันดุง อ. ขามทะเล สอ จ. นครราชสีมา

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ไม่ได้มีประวัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีเพียงคำบอกเล่าจากผู้เฒ่า ผู้แก่ในหมู่บ้านที่ยังพอจำได้ และจับใจความ ได้ดังนี้

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ได้แยกมาจาก หมู่บ้านโคกแขวน เมื่อ พ.ศ. 2537 มีหมู่บ้านที่แยกออกมาจากหมู่บ้านโคกแขวนคือ

1. หมู่บ้านโคกแขวนเก่า
2. หมู่บ้านโคกแขวนใหม่
3. หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนาแต่เดิมจะขึ้นกับอำเภอ โนนไทย เมื่อ ปี พ.ศ. 2508 ได้ย้ายมาขึ้นกับอำเภอ ขามทะเลสอ จนจนถึงปัจจุบัน

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนาเป็นหมู่บ้านที่มีอาชีพทำนา ทำไร่ กันมาตั้งแต่สมัยก่อน ทุกวันนี้ชาวบ้านก็ยังมีอาชีพ ทำนา ทำไร่ กันอยู่ จะมีก็เพียงอาชีพรับจ้างทั่วไปที่เพิ่มมา เพราะสาเหตุมาจากสภาพอากาศที่แห้งแล้ง แหล่งน้ำแห้ง ไม่เพียงพอ ต่อการทำเกษตรที่จะทำการเพาะปลูก และผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มกับการลงทุน

การตั้งถิ่นฐาน

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 8 ตำบล พันดุง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัด นครราชสีมา ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 18 กิโลเมตร มีพื้นที่สำหรับการปลูกมันสำปะหลัง ประมาณ 540 ไร่

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ประชากรในหมู่บ้าน มี 333 คน มีบ้าน 54 หลังคาเรือน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะประชากร

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	167	50.15
หญิง	166	49.85
รวม	333	100

จากตารางที่ 1 พบว่าหมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 333 คน เป็นเพศคิดเป็นร้อยละ 50.15 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.85

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

วัย	จำนวน	ร้อยละ
1วัน - 3 ปีเต็ม	16	4.80
3ปี1วัน-6 ปีเต็ม	21	6.31
6ปี1 วัน- 12 ปีเต็ม	32	9.61
12ปี1 วัน- 14 ปีเต็ม	15	4.50
15ปี1 วัน- 18 ปีเต็ม	22	6.61
18ปี1 วัน- 50ปีเต็ม	176	52.85
50ปี1 วัน- 60 ปีเต็ม	32	9.61
60ปี1 วันขึ้นไป	19	5.71
รวม	333	100

จากตารางที่ 2 พบว่าหมู่บ้านมีประชากรในวัย 18 ปี 1 วัน - 50 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.85 และน้อยที่สุดคือ 12 ปี 1วัน - 14 ปีเต็ม ร้อยละ 4.5

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพจำแนกตามลักษณะอาชีพ

อาชีพ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ทำนา	25	35.21
รับราชการ	-	-
ค้าขาย	4	5.63
รับจ้าง	30	42.25
เลี้ยงสัตว์	12	16.90
รวม	71	100

จากตารางที่ 3 พบว่าหมู่บ้านมีการประกอบอาชีพตามจำนวนครอบครัว อาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 42.25 น้อยที่สุดซึ่งเป็นอาชีพเสริม คือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 5.63

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองจำแนกตามจำนวนที่ดิน

ที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ไร่	5	50
6-10 ไร่	4	40
11-12 ไร่	1	10
21-50 ไร่	-	-
50 ไร่ขึ้นไป	-	-
รวม	10	100

จากตารางที่ 4 พบว่าครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองที่ดินทำกินมากที่สุด จำนวน 1 - 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50 น้อยที่สุด คือ 11-12 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10

การศึกษา บ้านโคกแขวนพัฒนาไม่มีโรงเรียนภายในหมู่บ้าน นักเรียนภายในหมู่บ้านจะไปเรียนที่โรงเรียนบ้านโคกแขวน ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1.3 กิโลเมตร ซึ่งมีระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา 37 คนและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 15 คน

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของสัตว์เลี้ยงจำแนกตามชนิด

ชนิดสัตว์สัตว์	จำนวน	ร้อยละ
วัว	10	0.14

เปิด	534	7.25
ไก่	750	10.15
สุกร	90	1.22
ปลา	6,000	81.18
กระบือ	7	0.09
รวม	7,391	100

จากตารางที่ 5 พบว่าบ้านโคกแขวนพัฒนา มีการเลี้ยงสัตว์คือปลา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.18 น้อยที่สุดคือ กระบือ คิดเป็นร้อยละ 0.09

1.2.3. ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของพื้นที่ทำการเกษตร จำแนกตามประเภทของพื้นที่

ประเภทพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	450	45.45
สวน	540	54.55
รวม	990	100

จากตารางที่ 6 พบว่าบ้านโคกแขวนพัฒนา มีพื้นที่ทำการเกษตร 990 ไร่ ทำสวนทำไร่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 น้อยที่สุดคือ ทำนา ร้อยละ 45.45

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อปีของประชาชนในแต่ละครอบครัวจำแนกตามระดับรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1000 บาท	-	-
1000-5000 บาท	3	5.56
5001-10,000 บาท	22	40.74
10,001-20,000 บาท	12	22.22
20,001-30,000 บาท	15	27.78
30,001-50,000 บาท	2	3.70
50,001-100,000 บาท	-	-
รวม	54	100

จากตารางที่ 7 พบว่ารายได้ต่อปีของประชาชนในแต่ละครอบครัวจำนวน 5,001 – 10,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.74 น้อยที่สุดคือ 30,000 - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.70

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนาไม่มีวัดประหมู่บ้าน แต่จะมีวัดโคกแขวนใหม่ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1.5 กิโลเมตร ภาษาที่ใช้คือ ภาษาท้องถิ่นไทยโคราช

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1. วัฒนธรรมประเพณี

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีการทำบุญตามประเพณีในวันสำคัญและในเดือนสำคัญของทุกปี เช่น ทำบุญประเพณีขึ้นปีใหม่ บุญประเพณีสงกรานต์ บุญรดน้ำพระ บุญประเพณีเข้าพรรษาถวายผ้าอาบน้ำฝน บุญประเพณีออกพรรษา กวนข้าวทิพย์ ตักบาตรเทโว เป็นต้น

หมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีผลผลิตจากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีการรวมกลุ่มกันในหมู่บ้าน คือ กลุ่มอสม. กลุ่มออมทรัพย์

ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

ประชาชนในหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ทำให้ไม่มีเวลาในการร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านเท่าที่ควร เมื่อมีการเรียกประชุมภายในหมู่บ้านจะมีชาวบ้านมาร่วมตัวกันไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความไม่สามัคคีเท่าที่ควรของการเสียดสละเพื่อส่วนรวม

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา พบว่าประชาชนในหมู่บ้าน มีความเข้าใจนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จัดตั้งกองทุนขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนสำหรับการกู้ยืมเงินไปลงทุนเพื่อการประกอบ อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ บรรเทาเหตุฉุกเฉินให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

6) เงิน 1 ล้านบาท

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ประชาชนในหมู่บ้าน มีความเข้าใจเงิน 1 ล้านบาท ว่าเป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรมาให้ช่วยเหลือประชาชนภายในหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน เพื่อการกู้ยืมไปประกอบอาชีพ กระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมีอาชีพมีรายได้

7) คณะกรรมการ

จากสัมภาษณ์พบว่า คณะกรรมการทุกคนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของกองทุนที่ได้รับมอบหมาย ทุกคนมีความตั้งใจทำงานมีความเสียสละทำงานกันด้วยโปร่งใสไม่เล่นพรรคพวกเครือญาติ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

จุดเด่น เมื่อมีผู้ยื่นคำขอกู้คณะกรรมการจะรับคำขอกู้และนำเข้าไปประชุมซึ่งมีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาคำขอกู้โดยการลงมติในที่ประชุม ถ้าหาโครงการที่เสนอขอกู้เป็นโครงการที่ดี ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ก็จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ

จุดด้อย การพิจารณาอนุมัติเงินกู้พิจารณาจากคำขอกู้ที่ผู้กู้ยื่น เมื่อพิจารณาอนุมัติแล้วมีผู้กู้บางรายที่ได้รับการอนุมัติไม่เต็มจำนวนเงินที่ขอกู้ และจำนวนเงินกู้บางรายไม่เพียงพอกับการนำไปลงทุนประกอบอาชีพได้

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

จุดเด่น การทำบัญชีของกองทุนมีการแยกเอกสารต่าง ๆ ชัดเจน การลงบัญชีทำเป็นปัจจุบันมีความเรียบร้อย ถูกต้องตามระบบบัญชี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เนื่องจากได้รับการอบรมที่ดี

จุดด้อย ผู้ทำบัญชีมีเพียงคนเดียว แต่งานธุรการบัญชีมีมากทำให้งานติดขัดและเป็นงานที่หนักสำหรับผู้ทำบัญชี

3) การรับชำระหนี้ ของกองทุน พบว่า

จุดเด่น มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของกองทุนหมู่บ้าน เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ กรรมการก็จะแจ้งให้สมาชิกผู้กู้ทราบและนำเงินไปชำระหนี้ที่กองทุน โดยมีเหรียญกษาปณ์เป็นผู้รับชำระหนี้และออกใบเสร็จรับเงินให้จากนั้น คณะกรรมการก็รวบรวมนำเงินส่งที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา ขามทะเลสอ

จุดด้อย การรับชำระหนี้มีเพียงเหรียญกษาปณ์คนเดียวที่ทำหน้าที่ อาจเกิดความล่าช้าและเกิดความไม่สะดวกที่มีผู้มาชำระพร้อมกันจำนวนมากเนื่องจากคณะกรรมการส่วนใหญ่จะทำเกษตรกรรมต้องไปทำงานทุกวันจะช่วยให้เฉพาะช่วงเย็น

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า ยอดเงินที่อนุมัติให้ผู้กู้แต่ละรายพิจารณาโครงการที่ยื่นขอกู้ ส่วนใหญ่จะได้ตามที่ยื่นแต่ไม่เกิน 20,000 บาท ต่อราย จำนวนผู้กู้ก็พิจารณาตามลำดับการยื่นคำขุก่อน-หลัง และพิจารณาตามความเหมาะสม

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนผู้กู้ที่ได้ ส่วนใหญ่ก็เป็นสมาชิกกองทุนที่ยื่นคำขอกู้เสนอโครงการที่ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ไม่มีการพิจารณาจากระบบเครดิตพวกห้องทุกคนที่เป็นสมาชิกมีสิทธิยื่นขอกู้ได้ และเมื่อครบกำหนดชำระหนี้ของกองทุนได้รับชำระหนี้ทำให้จำนวนทุนสะสมของกองทุนเพิ่มขึ้น ทำให้กองทุนปล่อยกู้ให้กับสมาชิกรายอื่น ๆ ได้เพิ่มอีก

3) ผลกระทบทางอ้อม กองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีความเข้มแข็งการบริหารงานของคณะกรรมการประสบความสำเร็จเงินทุนสะสมของกองทุนเพิ่ม เนื่องจากได้รับดอกเบี้ยจากการกู้ยืมของสมาชิก เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้นมีการใช้จ่าย มีเงินทุนหมุนเวียนประชาชนในชุมชนดีขึ้น มีรายได้เสริม มีการรวมกลุ่ม ในรูปกลุ่มออมทรัพย์ ประชาชนรู้จักออมเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความพอใจในกองทุนและการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้
จุดเด่น พบว่า ผู้กู้ที่กู้เงินไปประกอบอาชีพมีประสพการณ์ในการดำเนินงานกิจการที่ยื่นขอกู้ โดยส่วนใหญ่จะมีประสพการณ์จากการเรียนรู้มาก่อน และมีประสพการณ์จากครอบครัวที่ดำเนินงานกิจการอยู่ก่อนแล้ว

จุดด้อย พบว่า การดำเนินงานกิจการของผู้กู้บางรายไม่ประสพผลสำเร็จเท่าที่ควร มีปัญหาประสพภัยแล้งในช่วงแรกของการดำเนินงาน สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต

2) อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบริบทของหน่วยระบบ B

กิจการที่ผู้กู้ดำเนินงาน ผู้กู้มีความรู้และความสามารถในการดำเนินการผู้กู้ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินทั้งกับธนาคารและนายทุนนอกระบบ อาชีพหลักของผู้กู้ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร รายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน พบว่า

จุดเด่น เงินที่ได้จากการกู้ ผู้กู้นำไปใช้ในการดำเนินกิจการตามที่ยื่นขอผู้
ทั้งหมด โดยแยกเป็นเงินทุนคงที่ และเงินทุนหมุนเวียน

จุดด้อย จำนวนเงินที่กู้บางรายไม่เพียงพอที่จะนำไปลงทุนในการประก
ก่ออาชีพได้ และการรวมกลุ่มสร้างอาชีพเป็นไปได้ยาก มีปัญหาความไม่พร้อมของสมาชิก

2) อื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ในการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้ยื่นขอู้เงินทุนลงไปแล้วบางอย่างเป็นทุน
ส่วนตัวเดิมที่ได้ลงไปก่อนแล้ว ส่วนเงินที่กู้ได้จากกองทุนนำมาเสริมและขยายกิจการเดิม โดยการ
ใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบและเพิ่มการผลิต

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจกรรมอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

จุดเด่น ในการทำกิจการของผู้กู้ที่กู้เงินกองทุนไปได้ทำโครงการที่ขึ้น
ขอู้

และทำอย่างถูกวิธีโดยมีการแบ่งทุนคงที่และทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบ ในการผลิตตาม
ประสบการณ์ที่ผู้กู้แต่ละรายมี ทำให้ได้ผลผลิตตามที่กำหนด

จุดด้อย ระยะเวลาในการทำกิจการบางอย่างไม่สอดคล้องกับระยะเวลาที่
กู้เงินได้ และมีจำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอ

2) อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B

ในการทำกิจกรรมของผู้กู้ ผู้กู้ได้มีการเตรียมตัวมาอย่างดีมีการศึกษาใน
รายละเอียดและมีความรู้ในกิจกรรมที่ทำของผู้กู้พอสมควร

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง พบว่า ผู้กู้ที่กู้เงินไปทำกิจการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมมี
เงินส่งคืนกองทุนและหมุนเวียนในการทำกิจการ บางกิจการที่เกี่ยวกับการผลิต ผู้ทำกิจการมีผล
ผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดและเป็นที่ยอมรับของผู้คนทั่วไป

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม และ
ผู้กู้ที่มีกิจการเดิมอยู่แล้วนอกจากจะมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว ยังสามารถขยายกิจการให้มีการผลิตได้มาก
กว่าเดิม

3) ผลกระทบโดยอ้อม สมาชิกที่กู้เงินไปมีอาชีพหลักและอาชีพเสริมผู้
ที่มีกิจการเดิมอยู่แล้วสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้และขยายกิจการให้มีความเข้มแข็งและมั่นคง
ผลผลิตที่ผลิตได้ สามารถขายได้เป็นที่ต้องการของตลาด ผู้คนทั่วไปรู้จักสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน

3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ที่อาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา สรุปได้ดังนี้

- อาชีพ ทำไร่มันสำปะหลัง จำนวน 28 ราย
- อาชีพ ขายของชำ จำนวน 3 ราย
- อาชีพ เลี้ยงสุกร จำนวน 9 ราย
- อาชีพ เลี้ยงโคนม จำนวน 2 ราย
- อาชีพ เลี้ยงไก่ จำนวน 1 ราย
- อาชีพ เลี้ยงเป็ดไข่ จำนวน 1 ราย
- อาชีพ เลี้ยงปลา จำนวน 1 ราย

อาชีพ ทำไร่มันสำปะหลัง ปัจจุบันนำเข้าที่ตีได้แก่ การที่ผู้ผู้ได้นำเงินที่ผู้มาใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ โดยนำเงินมาใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์มันสำปะหลัง (บางราย) ค่าไถไร่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าปุ๋ย ค่าแรงงาน แต่ส่วนมากผู้จะใช้แรงงานภายในครอบครัว กระบวนการที่ดีได้แก่ ผู้มีส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในด้านการทำไร่มันสำปะหลังมาแล้ว ด้านการตลาดมีตลาดคอยรองรับซื้อผลผลิตซึ่งอยู่ไม่ไกลจากแหล่งผลิต ผู้ส่วนใหญ่จะใช้พันธุ์มันสำปะหลังที่ให้ผลผลิตที่สูง ได้แป้งมันที่มีคุณภาพ เปอร์เซนต์แป้งสูง ทนต่อสภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ผู้จะมีรายได้ก็ต่อเมื่อได้ขายผลผลิต ซึ่งมาจากการขายหัวมันสำปะหลังขายต้นมันสำปะหลัง

อาชีพ ขายของชำ ปัจจุบันนำเข้าที่ตีได้แก่ ผู้ทั้ง 3 รายได้มีร้านขายของชำของตัวเองอยู่ก่อนแล้ว เงินที่ผู้มาจะนำไปซื้อสินค้ามาขายภายในหมู่บ้าน ในส่วนของแรงงานได้ใช้แรงงานภายในครัวเรือน กระบวนการที่ดีได้แก่ สินค้าต่าง ๆ ที่ซื้อมาจากภายในร้านค้าส่วนใหญ่ได้ซื้อจากตัวเมือง ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 18 กิโลเมตร ลูกค้าส่วนมากเป็นคนภายในหมู่บ้าน ด้านการทำบัญชีผู้เริ่มให้ความสำคัญในการทำบัญชีมีการทำบัญชี ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รายได้ของร้านค้าจะมาจากการขายสินค้าให้กับลูกค้าซึ่งมีทั้งเงินสดและเชื่อ

อาชีพ เลี้ยงสุกร, เลี้ยงไก่, เลี้ยงเป็ดไข่ และเลี้ยงปลา มีปัจจุบันนำเข้าที่ตีได้แก่ ผู้ได้นำเงินที่ผู้ไปซื้อพันธุ์ ค่าสร้างโรงเรือน ค่าอาหารสัตว์ ในส่วนของแรงงานได้ใช้แรงงานในครอบครัวมาช่วยกัน เทคนิคการเลี้ยงโดยใช้วิธีแบบภูมิปัญญาชาวบ้านผสมกันกับการศึกษาหาความรู้เพิ่มในด้านนั้น โดยได้รับการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่วนราชการหน่วยต่าง ๆ ของอาชีพนั้น ในส่วนของสถานที่เลี้ยงส่วนมากจะใช้พื้นที่ในบริเวณบ้าน กระบวนการที่ดีได้แก่ การเลี้ยงสัตว์แบบนี้ส่วนใหญ่จะมีตลาดรองรับอยู่แล้วทั้งภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้าน ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ

ภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ รายได้ของผู้กู้อาจมาจากการขายผลผลิต ในกรณีที่ว่าราคาผลผลิตมีราคาสูงผู้กู้ขายผลผลิตได้เงินมากจะก่อให้เกิดความพึงพอใจกับความสำเร็จที่เกิดขึ้น

4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา

4.1 ผลที่เกิดจาก ปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลผลิตของหน่วยระบบ A พบว่า

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นนโยบายของรัฐบาล ที่จัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน โดยการจัดสรรเงิน 1 ล้าน ให้กับชุมชนเพื่อเป็นทุนให้ประชาชนกู้ยืมไปประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ บรรเทาเหตุฉุกเฉิน กระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

คณะกรรมการกองทุนทุกคนให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในกองทุนตามที่ได้รับมอบหมาย ทุกคนมีความตั้งใจทำงาน ทำงานด้วยความโปร่งใส

ผู้กู้ที่กู้เงินมาจากกองทุนส่วนใหญ่ได้รับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้ตามโครงการที่ยื่นขอู้ ไม่มีการใช้ระบบเครือญาติ พวกพ้อง

4.2 ผลที่เกิดจาก ปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลผลิต ของหน่วยระบบ B พบว่า

จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนหมู่บ้าน ผู้กู้นำไปใช้ในการดำเนินกิจการตามที่ยื่นขอู้ทั้งหมดโดยแยกเป็นทุนคงที่และทุนหมุนเวียน กิจการที่ผู้กู้ดำเนินการส่วนใหญ่ผู้กู้มีประสบการณ์มาก่อนการดำเนินการก่อให้เกิดรายได้สามารถส่งคืนเงินกู้ให้กับกองทุนได้ มีการขยายกิจการเดิม สร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชน

5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา พบว่า

(1) การเกิดกองทุน พบว่า เมื่อกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา ได้รับการจัดตั้งขึ้นและได้รับโอนเงินจัดสรรจำนวน 1 ล้าน บาทจากรัฐบาล ทำให้ประชาชนมีเงินทุนหมุนเวียนในการกู้ยืมไปประกอบอาชีพทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

(2) ระบบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนที่ทำหน้าที่บริหารกองทุนมีการทำงานที่เป็นระบบมีความโปร่งใสมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานหน้าที่ของกรรมการแต่ละคนมีการประชุมคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการทุกคนมีความเสียสละให้ความร่วมมือกับกองทุนในทุก ๆ เรื่อง

(3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า ภายในหมู่บ้าน มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองทั้งสมาชิกกองทุน คณะกรรมการกองทุน มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันมีการแนะนำวิธีปฏิบัติงาน ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้

(4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ภายในหมู่บ้าน หลังจากที่มีการกู้ยืมเงินจากกองทุน ไปประกอบอาชีพทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น การเป็นนายทุนนอกระบบลดลงมีการดำเนินการหลายอย่างในชุมชนมีรายได้จากภายนอกเข้าสู่หมู่บ้าน

(5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อมีกองทุนหมู่บ้าน เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งมีการประกอบอาชีพทั้งอาชีพที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีรายได้เพิ่มขึ้นในชุมชน เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น มีผลผลิตจากชุมชนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้คนทั่วไปในชุมชนและนอกชุมชน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1. ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุน
- 2) ความรับผิดชอบต่อหนี้สินของผู้กู้
- 3) ความเข้มแข็ง
- 4) ความสามัคคี
- 5) ความเสียสละ

2. ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) ความเห็นแก่ตัว
- 2) ระบบเครือข่ายที่พวกพ้อง
- 3) ความไม่โปร่งใสในการทำงาน

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

ในหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีการรวมกลุ่มภายในหมู่บ้าน คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมภายในกลุ่มมีสมาชิกและมีการดำเนินการมีการส่งเงินออมทุกเดือน

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา พบว่าชุมชนจะเข้มแข็งจะต้องประกอบไปด้วย คณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องมีความเสียสละปฏิบัติงานเพื่อชุมชนสมาชิกในชุมชนต้องมีความสามัคคี ให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับชุมชน

2. ความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ชุมชนจะเข้มแข็งต้องมีความพร้อมเพรียง ไม่ขัดแย้งกันยอมรับฟังความคิดเห็นของซึ่งกันและกัน มีผู้นำชุมชนที่มีความเสียสละ ประชาชนมีงานทำ ชุมชนปลอดภัยเสถียร มีความสามัคคีมีการประสานงานกันในชุมชน

บทที่ 5

สรุป อดิปรายผล ผลข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา หมู่ที่ 8 ต. พัน
ดุง อ. ขามทะเลสอ จ. นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 1.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้
หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
 - 1.1.2 ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.1.3 ท้องถิ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้
ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจ
แบบเพียงพอ
 - 1.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทาง
สังคม ที่เข้มแข็ง
 - 1.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและ
สังคม
- 1.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย
ดังกล่าวมีอะไรบ้าง
- 1.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการ
เรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับ
ตำบลและระดับประเทศ
- 1.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย
(ใช้ บร.7) และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกอง
ทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองกำหนด(ใช้ บร.2)

2. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. ศึกษาความเข้าใจ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโลกแชนพัฒนา

ขั้นที่ 3. ใช้กระบวนการวิเคราะห์แบบซีพีพีโมเดล และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจน

ตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5. ประมวลวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6. ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรมและภาคผนวกจนสมบูรณ์

3. ผลการดำเนินงาน

1. ผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้รู้ พบว่าประชาชนในหมู่บ้าน มีความเข้าใจนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่รัฐบาลได้ให้เงินมาหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนไปประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ จากนโยบายรัฐบาลทางชุมชนก็ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อมาดูแล จัดสรรเงิน 1 ล้านบาท ให้กับสมาชิกผู้ขอู้ในชุมชนตามกระบวนการระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เพื่อไปประกอบอาชีพสร้างงานออกสู่ตลาด

2. ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้รู้ พบว่าสมาชิกผู้รู้ได้นำเงินที่ผู้ไปดำเนินกิจการตามโครงการที่เขียนขอู้ ได้ดำเนินกิจการอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การหาวัตถุดิบ การผลิตสินค้า การหาตลาดรองรับ ผลตอบแทนที่ผู้รู้ได้รับจากการดำเนินกิจการคือ รายได้เป็นเงิน เป็นสิ่งของ เป็นความพอใจ เป็นชื่อเสียงให้กับตนเองและครอบครัว

4. อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโลกแชนพัฒนา บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านโลกแชนพัฒนา เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดตั้งกองทุน เป็นการให้โอกาสชุมชนสร้างเงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาฉุกเฉินและจำเป็น เป็นการพัฒนาคณะกระจายอำนาจให้สมาชิกกองทุนบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยมีส่วนราชการเป็นผู้ให้การสนับสนุน สมาชิกกองทุนมีสวัสดิภาพที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านขึ้น

บริหารจัดการด้วยตนเอง โดยมีส่วนราชการเป็นผู้ให้การสนับสนุน สมาชิกกองทุนมีสวัสดิภาพที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน มีการคัดเลือกและจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรับผิดชอบที่จะมาบริหารกองทุน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลมีนโยบาย กำหนดไว้ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน มีการประชุมการทำงานของคณะกรรมการอย่างเปิดเผย มีการร่างระเบียบการบริหารกองทุน มีการรับสมัครสมาชิกกองทุน มีการจัดทำบัญชีรายละเอียดยอดทางการเงินให้สมาชิกทราบทุกเดือน มีการรับเงินฝาก มีการระดมทุนเงินฝาก มีการพิจารณาและอนุมัติโครงการที่ขึ้นขอกู้ มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกองทุนอย่างยุติธรรม

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง สมาชิกในชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มีการนำเอาทฤษฎีดังกล่าวนี้มาปฏิบัติในการพึ่งพาตนเอง และนำความรู้ ความเข้าใจ เหล่านี้มาเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับตนเอง เพื่อให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทำให้มีการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม มีการชี้แนะเรื่องกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกกองทุนเข้าใจถึงหลักการสำคัญที่ว่า กองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกทุกคน มีใช้เงินที่รัฐบาลให้ยืม ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนต้องจัดการกันเองให้ได้ มีใช้รอให้รัฐบาลจัดการ สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง ในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากเงินทุนนอกระบบ การควบคุมสินค้านำเข้าจากต่างประเทศให้น้อยลง และพยายามผลักดันสินค้าออกให้มากขึ้น มีการรณรงค์ใช้สินค้าที่ผลิตขึ้นเองภายในประเทศก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมได้อีกทาง

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในหมู่บ้าน โศกเขวนพัฒนา มีความร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้ที่จะนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้ สร้างชื่อเสียง ความภูมิใจให้กับตนเองและครอบครัว

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในหมู่บ้าน

โศกเขวนพัฒนา มีความร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้ที่จะนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้ สร้างชื่อเสียง ความภูมิใจให้กับตนเองและครอบครัว

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 2.1.1 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2.1.2 เกิดความสามัคคีมากขึ้นในหมู่ชุมชน

2.1.5 มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่าง
คนในชุมชน และระหว่างชุมชนกับชุมชน

2.1.6 ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 สมาชิกบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

2.2.2 ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานของคณะกรรมการ

2.2.3 ไม่ปฏิบัติตามโครงการที่เสนอในการขอกู้

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกกองทุนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น การตรงต่อเวลาในการชำระหนี้ นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพและเกิดรายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้พึ่งพาตนเองได้ภายในชุมชนปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ปัญหาอาชญากรรมลดลง สมาชิกในชุมชนมีการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันมากขึ้น จึงทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้นด้วย

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ ของหน่วยระบบบริหารจัดการ

4.1 ผลโดยตรง สมาชิกกองทุนนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ก่อให้เกิดการสร้างงาน และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ย ส่งผลให้กองทุนมีเงินหมุนเวียนเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ

4.2 ผลกระทบโดยตรง พบว่า เรื่องขยายกิจการของผู้กู้ ทำให้สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนและขยายกิจการมากขึ้น สามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของสมาชิกภายในชุมชน ให้มีสวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม กองทุนหมู่บ้านโคกแขวนพัฒนา มีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนและเสริมสร้างศักยภาพส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนด้วย และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ ของหน่วยระบบการดำเนินงาน

4.4 ผลโดยตรง พบว่า ผู้กู้ที่กู้เงินไปดำเนินการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม มีเงินส่งคืนกองทุนและหมุนเวียนในการดำเนินการ บางกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตผู้ทำกิจการมีผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด และเป็นที่รู้จักกับคนทั่วไป

4.5 ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้มีส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้นและผู้
 กู้ที่มีกิจการเดิมอยู่แล้วนอกจากจะมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว ยังสามารถขยายกิจการให้มีการผลิตสินค้า
 ให้ได้มากขึ้นกว่าเดิม

4.6 ผลกระทบทางอ้อม พบว่า สมาชิกที่กู้ไปมีอาชีพหลักและอาชีพ
 เสริมผู้ที่มีกิจการเดิมอยู่แล้วสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ และขยายกิจการให้มีความเข้มแข็งและ
 มั่นคง ผลผลิตที่ผลิตได้สามารถขายได้และเป็นที่ต้องการของตลาด ช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง
 และชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีการแก้ไข
 เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

งาน

1.1 จำนวนคณะกรรมการมีจำนวนมากเกินไป บางคนก็ว่างงาน

1.2 ควรมีผลตอบแทนให้กับทางคณะกรรมการ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติ
 หน้าที่

1.3 ระยะเวลากำหนดการของโครงการ มีระยะเวลาที่สั้นทำให้การประเมินผลงาน และ
 การติดตามผลการปฏิบัติงาน ขาดการต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน ให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
 กองทุน

2.1 ควรจัดการประชุมชี้แจงระหว่างคณะกรรมการกองทุนกับสมาชิกเกี่ยวกับผลการ
 ดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน และรายงานการดำเนินงานให้สมาชิกทราบทุกเดือน

2.2 ควรมีการแลกเปลี่ยนและศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

2.3 ให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการบริหารกองทุน

3. ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ที่ควรเสนอแนะให้
 ปรับปรุงแก้ไข หรือแนะนำเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

3.1 จากเงินกองทุนที่กู้ยืมไป น่าจะมีการวางแผนกลยุทธ์ให้ดีในเรื่องของการพัฒนา
 อาชีพของสมาชิกกองทุน

3.2 หน่วยราชการที่รับผิดชอบควรมีโครงการจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ให้กับ
 สมาชิกในชุมชน

3.3 ควรจัดหาตลาด ที่จะรองรับผลผลิตของสมาชิกให้เพียงพอ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม ที่จะนำมาค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติมแก่ผู้อื่น

4.1 ระยะเวลาในการศึกษาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสั้นเกินไป

4.2 การทำแบบรายงานหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรชี้ระยะเวลาในการทำงานต่อไป
อีก เพราะระยะเวลา 10 เดือน เป็นเวลาที่สั้น ขาดต่อการเก็บข้อมูลโดยละเอียดและสมบูรณ์

4.3 ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ของบัณฑิตกองทุนให้ชัดเจน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการระดับตำบลและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.**
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ กุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.** กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒน การพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโลกแชนพัฒนา 2544. **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโลกแชนพัฒนา.** นครราชสีมา.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนัก. งานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนัก ,และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนัก, 2545. **การจัดการและการวางแผนธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคเกจ จำกัด.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนัก. งานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนัก ,และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนัก, 2545. **การจัดการธุรกิจชุมชน.** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคเกจ จำกัด.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนัก. งานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนัก ,และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนัก, 2545. **การประเมินเพื่อพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ 1 นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทศน์ทองการพิมพ์.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนัก. งานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนัก ,และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนัก, 2545. **การวิจัยชุมชน.** พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : เอส. อาร์. พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนัก. งานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนัก ,และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนัก, 2545. **สารนิพนธ์.** พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : เอส.

อาร์. พรินต์จิ่ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

วารสารเศรษฐกิจและสังคม : งานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่ 2539,
 สำนัก. (1 มกราคม – กุมภาพันธ์ 2545) ฉบับที่ 1
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สำนักงาน. 2544. **คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ.** กรุงเทพฯ :

